T016 BD VII 211-Q3-P21 Lão Mạo-Pháp Cú Thí Dụ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH PHAÙP CUÙ THÍ DUÏ QUYEÅN 3

Phaåm 21: LAÕO MAÏO

Thí duï 42: Thuôû xöa Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù Kyø thoï nöôùc Xaù-veä. Moät hoâm, thoï thöïc xong, Ñöùc Phaät thuyeát phaùp laønh cho caùc haøng trôøi ngöôøi, quoác vöông, thaàn daân boán boä ñeä töû. Luùc aáy, coù baûy vò tröôûng laõo Baø-la-moân töø xa ñeán choã Phaät ñaûnh leã, chaép tay baïch: –Chuùng con ôû xa, töø laâu nghe danh giaùo hoùa cuûa Baäc Thaùnh Nhaân muoán ñeán quy maïng. Song vì nhieàu duyeân trôû ngaïi, maõi ñeán hoâm nay môùi ñöôïc chieâm ngöôõng toân dung. Chuùng con xin ñöôïc laøm ñeä töû, tu hoïc chaám döùt caùc khoå. Ñöùc Phaät chaáp nhaän cho caùc vò aáy xuoáng toùc laøm Sa-moân vaø daïy ôû chung moät phoøng. Nhöng baûy vò aáy gaëp ñöôïc Theá Toân cho laø coù theå ñaûm baûo ñaéc ñaïo, khoâng lo tö duy voâ thöôøng, ngoài chung trong phoøng chæ nghó vieäc ñôøi hoaëc troø chuyeän cöôøi ñuøa vôùi nhau chaúng ñeå yù ñeán chuyeän neân hö. Hoï khoâng bieát maïng soáng cuûa mình chaúng coøn bao laâu, taâm yù meâ môø bôûi nhöõng buoäc raøng trong ba coõi. Ñöùc Phaät vôùi Tam ñaït trí bieát maïng soáng cuûa baûy vò aáy saép heát. Ngaøi thöông xoùt beøn ñeán phoøng hoï baûo: –Caùc oâng hoïc ñaïo neân caàu giaûi thoaùt, sao laïi cöôøi ñuøa lôùn tieáng nhö vaäy. Taát caû chuùng sinh ñeàu caäy vaøo naêm vieäc. Ñoù laø nhöõng vieäc gì? 1. Caäy vaøo tuoåi treû. 2. Caäy vaøo saéc ñeïp. 3. Caäy vaøo söùc maïnh. 4. Caäy vaøo taøi saûn giaøu coù. 5. Caäy vaøo doøng hoï sang quyù. Caùc oâng thì thaàm noùi chuyeän, cöôøi côït lôùn tieáng laø caäy vaøo ñieàu gì? Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Sao laïi vui cöôøi Haõy nhôù thieâu ñoát Che laáp toái taêm Chi baèng caàu ñònh. Thaáy thaân toát ñeïp Döïa cho laø an Tham ñöa ñeán khoå Ñaâu bieát voâ thöôøng. Giaø saéc suy hao Thaân beänh tieàu tuïy Da nhaên, thòt nhaõo Caùi cheát caän keà. Thaân cheát thaàn ñi Nhö ngoài xe hoûng

Xöông thòt raõ rôøi Ñaâu nöông thaân ñöôïc! Ñöùc Phaät noùi keä xong, baûy vò Tyø-kheo giaùc ngoä, khoâng coøn voïng töôûng, chöùng Ala-haùn ngay tröôùc Phaät.

M

Thí duï 43: Thuôû xöa Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù nöôùc Xaù-veä, vì haøng trôøi ngöôøi, ñeá vöông thuyeát phaùp. Luùc aáy, coù moät thoân Baø-la-moân goàm hôn naêm traêm gia ñình. Thoân aáy coù naêm traêm thieáu nieân hoïc phaùp thuaät Baø-la-moân, taùnh tình kieâu ngaïo coáng cao baát kính vôùi caùc baäc Tröôûng laõo. Moät hoâm, naêm traêm vò aáy baøn luaän vôùi nhau: –Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø Phaät, ñuû Tam minh trí tueä, khoâng ai daùm luaän bieän. Chuùng ta thöû môøi oâng luaän nghò, caät vaán moïi ñieàu xem sao? Noùi xong, hoï beøn lo saép xeáp ñaày ñuû moïi chuyeän, ñi môøi Ñöùc Phaät veà laøng. Ñöùc Phaät nhaän lôøi, cuøng caùc ñeä töû ñeán thoân Baø-la-moân. Sau khi ñaõ an toïa, caùc Baø- la-moân beøn

daâng nöôùc röûa tay, roài thieát trai thænh Phaät vaø ñeä töû thoï duïng. Thoï trai xong hoï laïi mang nöôùc ñeán cho Ñöùc Phaät vaø ñaïi chuùng röûa tay, moïi vieäc raát chu ñaùo. Luùc aáy, coù hai vôï choàng Baø-la-moân giaø ñang ñi xin giöõa thoân, Ñöùc Phaät bieát oâng Baø-la-moân ñoù giaøu coù voâ soá, töøng laøm quan lôùn. Ngaøi beøn hoûi caùc Baø-la-moân naøy: –Caùc ngöôøi coù bieát vò Baø-la-moân lôùn tuoåi kia khoâng? Moïi ngöôøi ñeàu ñaùp: –Coù bieát. Ñöùc Phaät laïi hoûi: –OÂng ta tröôùc ñaây laø ngöôøi nhö theá naøo? Ñaùp: –OÂng aáy voán laø quan lôùn, taøi saûn nhieàu voâ soá. Hoûi: –Vaäy sao ngaøy nay oâng ta phaûi ñi aên xin? Ñaùp: –Do oâng aên xaøi hoang phí, khoâng coù ñoä löôïng neân phaûi chòu ngheøo. Ñöùc Phaät baûo: –Naøy caùc Baø-la-moân, treân ñôøi coù boán vieäc maø ngöôøi ta khoù maø laøm theo. Neáu bieát laøm theo thì seõ ñöôïc phöôùc, khoâng bò ngheøo cuøng nhö vaäy. Boán vieäc ñoù laø gì? 1. Tuoåi treû khoûe maïnh, caån thaän chôù neân kieâu maïn. 2. Tuoåi giaø sieâng naêng, khoâng coù tham daâm. 3. Coù tieàn baïc chaâu baùu thöôøng nghó boá thí. 4. Theo thaày hoïc taäp, bieát nghe nhaän lôøi chaân chaùnh. Vò Baø-la-moân lôùn tuoåi khoâng thöïc haønh theo boán vieäc treân. Ñaây goïi laø bieát xeùt ñeán leõ thaønh baïi, neân moät mai phaûi chòu taùn gia baïi saûn. Ví nhö con chim hoäc giaø ñöùng canh giöõa ao troáng, khoâng kieám chaùc ñöôïc chuùt gì. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Treû löôøi, kieâu maïn Giaø chaúng boû daâm Coù cuûa khoâng thí

Lôøi Phaät chaúng nghe
Coù boán ñieàu ngaên
Ai coù, hoïa ñeán
Than oâi! giaø ñeán
Theo ñoù tieàu tuïy.
Tuoåi treû nhö yù
Ñeán giaø bò khinh
Khoâng tu phaïm haïnh
Cuûa chaúng coøn gì.
Giaø nhö chim hoäc traéng
Canh giöõ ao khoâng
Ñaõ khoâng giôùi haïnh
Cuûa caûi: traéng tay.
Giaø khí löïc suy
Nghó laïi sao kòp.
Giaø nhö laù thu
Dô raùch haïnh tu
Maïng soáng qua mau
Hoái haän naøo kòp.
Ñöùc Phaät laïi baûo caùc Baø-la-moân:

–Treân ñôøi coù boán khoaûng thôøi gian maø ta coù theå haønh ñaïo, coù phöôùc ñaéc ñoä, traùnh khoûi caùc khoå. Ñoù laø boán thôøi ñieåm naøo?

1. Luùc treû coù söùc khoûe, oai theá.

2. Luùc giaøu sang coù taøi saûn.

3. Luùc gaëp ñöôïc Tam baûo phöôùc ñieàn.

4. Luùc quaùn xeùt ñöôïc leõ voâ thöôøng cuûa vaïn vaät.

Neáu vaøo boán thôøi ñieåm treân, bieát noã löïc laøm vieäc, tieán tu thì seõ thaønh töïu moïi sôû nguyeän, chöùng ñaéc ñaïo quaû.

Baáy giôø Ñöùc Theá Toân laïi noùi keä:

Ngaøy ñeâm maïng gaàn giaûm

Neân tinh taán kòp thôøi

Theá gian voâ thöôøng laém

Ñöøng meâ ñoïa toái taêm.

Haõy thaép saùng yù thöùc

Huaán luyeän mình, caàu tueä

Thanh tònh, lìa traàn caáu

Caàm ñuoác soi ñöôøng meâ.

Luùc Ñöùc Phaät ñang noùi, haøo quang phoùng ra chieáu khaép trôøi ñaát. Naêm traêm vò Baøla-moân thieáu nieân nhaân ñoù taâm yù khai môû, loâng toùc döïng ñöùng, cuøng nhau ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, baïch:

–Chuùng con xin quy maïng vôùi Ñöùc Theá Toân, xin haõy nhaän chuùng con laøm ñeä töû.

Ñöùc Phaät baûo:

–Laønh thay! Haõy laïi ñaây caùc Tyø-kheo.

Caùc vò aáy lieàn trôû thaønh Sa-moân, chöùng ñaéc ñaïo quaû A-la-haùn. Keû lôùn ngöôøi nhoû trong laøng ñeàu aân trieâm phaùp nhuõ, thaáy ñöôïc ñaïo, ai cuõng hoan hyû.

M Phaåm 22: AÙI THAÂN

Thí duï 44: Thuôû xöa, coù moät nöôùc teân laø Ña-ma-la. Caùch kinh thaønh baûy daëm coù moät ngoâi tinh xaù. Ñaây laø nôi tu hoïc haønh ñaïo cuûa naêm traêm vò Sa-moân. Trong ñoù coù moät vò Tröôûng laõo Tyø-kheo teân laø Ma-ha-lö, taâm taùnh aùm ñoän, ñöôïc naêm traêm vò Tyø-kheo daïy baûo, vaäy maø suoát maáy naêm lieàn khoâng nhôù ñöôïc moät baøi keä. Trong chuùng ai cuõng khinh khi, khoâng theøm ôû chung. Do vaäy vò tröôûng laõo Tyø-kheo aáy chæ coi giöõ tinh xaù, ñöôïc sai baûo queùt doïn trong ngoaøi. Moät hoâm, vua cung thænh caùc thaày Tyø-kheo vaøo cung cuùng döôøng. Tyø-kheo Ma-halö töï nghó: “Ta sinh ra ngu ñoän, moät baøi keä cuõng khoâng bieát bò ngöôøi khinh khi, vaäy soáng coù ích gì?”. Nghó xong, oâng mang daây ra goác caây sau vöôøn ñònh treo coå töï töû. Ñöùc Phaät vôùi ñaïo nhaõn ôû xa thaáy vieäc nhö vaäy, beøn hoùa ra vò Thaàn caây, hieän nöûa thaân ngöôøi can ngaên: –Naøy Tyø-kheo kia, sao laïi laøm theá. Ma-ha-lö lieàn trình baøy noãi khoå taâm cuûa mình. Thoï thaàn quôû traùch: –OÂng khoâng neân laøm nhö vaäy, haõy nghe lôøi ta.

Thuôû Ñöùc Phaät Ca-dieáp taïi theá, oâng laø vò Tam taïng Phaùp sö coù naêm traêm ñeä töû. Song vì yû mình thoâng minh, khinh cheâ keû khaùc, laïi laãn tieác kinh nghóa khoâng chòu daïy baûo cho ngöôøi, cho neân veà sau ñôøi ñôøi sinh ra choã naøo caùc caên cuõng ñeàu aùm ñoän. Vì vaäy oâng chæ neân töï traùch mình, maø khoâng neân töï saùt. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn hieän laïi thaân töôùng quang minh, haøo quang toûa chieáu, roài noùi keä: Ngöôøi bieát quyù thaân Caån thaän giöõ gìn Mong tröø caùc duïc Hoïc ñaïo chaúng meâ. Keû trí quyù thaân Luoân gaéng tu hoïc Sieâng haønh giaùo hoùa Tu thaân khoâng meät. Tröôùc phaûi söûa mình Sau môùi ñoä chuùng Ñieàu thaân nhaäp tueä Vöôït keû phaøm tình. Mình chöa lôïi ích Ñaâu neân lôïi ích ngöôøi Taâm thuaàn, haïnh thaúng Nguyeän chaéc thaønh töïu. Neáu tröôùc gaây taïo Sau phaûi chòu quaû Laøm aùc phaûi traû

Nhö duøi ngoïc kheùo. Tyø-kheo Ma-ha-lö thaáy haøo quang cuûa Ñöùc Phaät, vui buoàn laãn loän, xen laãn sôï seät voäi cuùi mình laøm leã döôùi chaân Phaät. OÂng tö duy nghóa lyù baøi keä naøy roài thoaït nhieân nhaäp ñònh, chöùng quaû A-la-haùn ngay tröôùc Ñöùc Phaät. OÂng lieàn bieát ñöôïc moïi vieäc trong voâ soá kieáp quaù khöù cuûa mình, ba taïng kinh ñieån nhôù laïi naèm loøng. Ñöùc Phaät laïi baûo: –Naøy Ma-ha-lö, oâng haõy ñaép y mang baùt vaøo cung vua thoï trai, ngoài treân naêm traêm vò Tyø-kheo. Naêm traêm vò aáy voán laø ñeä töû oâng ñôøi tröôùc. Sau ñoù oâng thuyeát phaùp cho hoï ñöôïc chöùng ñaïo quaû vaø khieán cho nhaø vua tin hieåu ñöôïc toäi phöôùc. Ma-ha-lö lieàn vaâng lôøi Phaät daïy, ñi thaúng vaøo cung, ngoài ôû toøa treân. Moïi ngöôøi ai cuõng böïc mình, laáy laøm laï tröôùc vieäc nhö theá. Song vì hoï chöa bieát yù vua nhö theá naøo, neân khoâng daùm khieån traùch. Hoï chæ nghó oâng naøy thaät ngu toái baát thoâng, sao kham noåi vieäc thuyeát phaùp. Thoï trai xong, vua doïn deïp thöùc aên xuoáng, töï tay roùt nöôùc môøi chö Tyø- kheo. Luùc aáy, Ma-ha-lö lieàn vì ñaïi chuùng thuyeát phaùp, thanh aâm huøng duõng nhö saám, lôøi leõ thanh tao tuoân chaûy nhö möa. Caùc Tyø-kheo nghe qua cuõng giaät mình kinh sôï, hoái haän vì ñaõ nghó sai veà oâng. Caùc Tyø-kheo nhaân ñoù lieàn chöùng quaû A-la-haùn. Nhaø vua vaø baù quan ñöôïc nghe giaûng giaùo phaùp moät caùch roõ raøng ai cuõng chöùng ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn.

M

Thí duï 45: Thuôû Ñöùc Phaät coøn taïi theá, trong nöôùc Xaù-veä coù naêm traêm vò Baø-la-moân luoân tìm Phaät ñeå phæ baùng. Ñöùc Phaät vôùi trí tueä tam minh, thoâng hieåu heát taâm taùnh cuûa chuùng sinh. Ngaøi thöông xoùt muoán ñoä cho hoï. Thaät ra, quaû chöa chín laø do nhaân duyeân chöa ñuû. Taát caû toäi phöôùc xaûy ñeán chaúng qua do mình töï taïo nhaân duyeân roài töï nhaän laáy quaû baùo. Nhöõng vò Baø-la-moân naøy ngaøy nay ñaùng ñöôïc ñoä laø nhôø chuùt phöôùc laøm ñôøi tröôùc. Nhôø phöôùc ñöùc môùi khieán hoï ñöôïc gaëp duyeân laønh. Luùc aáy naêm traêm vò Baø-la-moân cuøng nhau baøn: –Chuùng ta neân xuùi teân ñoà teå gieát haïi sinh vaät ñeán thænh Phaät vaø chö Taêng ñeán nhaø cuùng döôøng. Phaät aét nhaän lôøi vaø taùn thaùn teân ñoà teå. Chuùng ta seõ ra tröôùc Phaät chæ trích chuyeän naøy. Baáy giôø, ngöôøi ñoà teå ñeán thænh Phaät. Ñöùc Phaät höùa khaû

vaø noùi vôùi anh ta: –Traùi chín seõ töï ruïng, phöôùc ñeán seõ ñöôïc ñoä. Ngöôøi ñoà teå trôû veà lo chuaån bò böõa cuùng döôøng. Ñöùc Phaät cuøng caùc ñeä töû vaøo xoùm ñoà teå ñeán nhaø ngöôøi thí chuû naøy. Caùc Baø-la-moân thaáy theá ñeàu möøng rôõ, cho laø hoâm nay ñaõ naém ñöôïc nhöôïc ñieåm cuûa Phaät. Neáu Ñöùc Phaät taùn thaùn phöôùc ñöùc cuûa thí chuû thì hoï seõ ñem ñaàu ñuoâi vieäc saùt sinh cuûa ngöôøi ñoù ra cheâ bai. Neáu Ñöùc Phaät noùi nguyeân nhaân cuûa toäi loãi thuoâ xöa, hoï seõ ñem phöôùc ñöùc cuûa ngaøy hoâm nay ra vaán naïn. Caû hai ñöôøng ñeàu baét beû ñöôïc, neân ai naáy ñeàu laáy laøm ñaéc yù. Sau khi ñeán nhaø ñaøn-vieät, an toïa, röûa chaân tay, thoï trai xong, Ñöùc Phaät quaùn saùt taâm taùnh cuûa moïi ngöôøi thaáy raèng coù theå ñoä ñöôïc, lieàn hieän töôùng löôõi roäng daøi, phoùng haøo quang chieáu saùng khaép caû thaønh, roài duøng phaïm aâm noùi keä chuù nguyeän: Ngöôøi soáng theo leõ ñaïo Y giaùo, chaúng laõng xao Keû ngu daïi ñoá kî Thaáy vaäy, aùc haïi nhau. Gieo gioáng ñaéng, quaû ñaéng Nhaân aùc, naøo traùnh ñöôïc? Laøm aùc chòu toäi khoå Tu thieän höôûng phöôùc laønh. Thieän aùc keát quaû rieâng Nhaân quaû lyù ñöông nhieân Laøm thieän seõ ñöôïc thieän Gieo gioáng ngoït: vui yeân. Ñöùc Phaät noùi keä xong, naêm traêm vò Baø-la-moân taâm yù khai ngoä lieàn ñeán tröôùc Ñöùc Phaät phuû phuïc saùt ñaát ñaûnh leã, roài chaép tay thöa: –Kính baïch Ñöùc Theá Toân, chuùng con laø nhöõng keû ngu si ngoan coá, tröôùc giôø chöa hieåu ñöôïc lôøi daïy cuûa Baäc Thaùnh. Nay xin Ngaøi haõy Töø bi nhaän chuùng con laøm Sa-moân. Ñöùc Phaät höùa khaû. Naêm traêm vò ñoù xuaát gia thaønh Tyø-kheo. Giaø treû trong xoùm laøm ngheà ñoà teå thaáy thaàn thoâng cuûa Ñöùc Phaät ai cuõng hoan hyû, ñeàu ñöôïc ñaïo quaû. Töø ñoù ngöôøi trong xoùm ñöôïc xöng laø baäc Hieàn thaùnh khoâng coøn teân goïi ñoà teå nöõa. Ñöùc Phaät thoï trai xong, trôû veà tinh xaù.

M

Phaåm 23: THEÁ TUÏC

Thí duï 46: Thuôû xöa, coù moät vò vua doøng Baø-la-moân teân laø Ña Vò Taû, phuïng thôø chín möôi saùu thöù ngoaïi ñaïo. Boãng moät hoâm vua phaùt khôûi thieän taâm, muoán laøm vieäc boá thí theo phaùp Baø-la-moân. Vua cho chaát cuûa thaát baûo nhieàu nhö nuùi, roài ñem ra boá thí. Ngöôøi naøo ñeán xin ñöôïc pheùp laáy moät naém thaát baûo. Vua boá thí nhö vaäy maáy ngaøy maø soá chaâu baùu khoâng giaûm. Ñöùc Phaät bieát vò vua naøy ñöôïc phöôùc duyeân ñôøi tröôùc coù theå hoùa ñoä. Ngaøi lieàn hoùa thaønh moät vò Baø-la-moân ñeán nöôùc ñoù. Vua thaáy Baø-la-moân ñeán lieàn ra ñoùn tieáp. Sau khi chaøo hoûi xong, vua beøn ñöùng daäy noùi: –Ngaøi coù yeâu caàu gì xin cöù noùi ra, chôù coù nghi nan. Vò Baø-la-moân thöa: –Toâi töø xa ñeán, muoán xin chaâu baùu ñeå xaáy caát nhaø cöûa. Vua ñaùp: –Toát laém, oâng haõy töï boác laáy moät naém chaâu baùu roài ñi. Baø-la-moân lieàn boác laáy moät naém. OÂng ñi baûy böôùc roài quay laïi traû veà choã cuõ. Vua hoûi: –Sao oâng khoâng laáy? Vò Baø-la-moân ñaùp: –Bao nhieâu ñaây chæ ñuû xaây nhaø cöûa thoâi, neáu duøng ñeå cöôùi vôï thì laïi khoâng ñuû. Cho neân toâi khoâng laáy. Vua noùi: –Vaäy oâng haõy laáy ba naém chaâu baùu. Vò Baø-la-moân lieàn y lôøi laáy

ba naém. Song oâng cuõng chæ baûy böôùc, roài quay laïi traû. Vua hoûi: –Vì sao oâng traû laïi? Vò Baø-la-moân ñaùp: –Bao nhieâu ñaây chæ ñuû xaây nhaø, cöôùi vôï, xong coøn ruoäng ñaát, noâ tyø, traâu ngöïa thì khoâng ñuû ñeå saém. Vì vaäy toâi khoâng laáy. Vua baûo: –Vaäy oâng haõy laáy baûy naém chaâu baùu. Vò Baø-la-moân laáy baûy naém chaâu baùu ra ñi. Song cuõng chæ baûy böôùc, roài trôû laïi traû. Vua hoûi: –Sao laïi nhö vaäy? Vò Baø-la-moân ñaùp: –Neáu coù con trai con gaùi, phaûi döïng vôï, gaû choàng cho noù, chi phí moïi chuyeän tính ra soá chaâu baùu treân khoâng ñuû chi duøng, cho neân khoâng neân laáy. Vua baûo: –Vaäy oâng laáy heát soá chaâu baùu naøy chi duïng cho nhöõng vieäc treân. Vò Baø-la-moân nhaän laáy roài ñem laïi choã cuõ. Vua voâ cuøng ngaïc nhieân, hoûi oâng taïi sao. Vò Baø-la-moân thöa: –Xöa nay keû aên xin laø ñeå kieám soáng. Song xeùt kyõ ra, maïng ngöôøi ôû ñôøi naøo coù bao laâu, vaïn vaät voâ thöôøng sôùm coøn toái maát. Nhaân duyeân caøng naëng, ngaøy khoå luïy caøng daøi,

cuûa caûi chöùa ñaày nhö nuùi khoâng ích chi cho mình. Tham duïc möu ñoà danh lôïi uoång töï chuoát laáy khoå ñau. Sao baèng döùt taâm tham caàu, hoïc ñaïo voâ vi. Toâi vì suy nghó nhö vaäy cho neân khoâng laáy. Vua nghe ñöôïc nhöõng lôøi naøy, taâm yù boãng nhieân khai ngoä, nguyeän vaâng theo lôøi daïy saùng suoát naøy. Luùc ñoù vò Baø-la-moân hieän laïi thaân Phaät, quang minh röïc rôõ, bay voït leân truï giöõa hö khoâng vì vua noùi keä: Duø ñôøi ñaày traân baûo Chaát ñeán taän trôøi cao Vaãn khoâng baèng thaáy ñaïo Giaøu sang saùnh ñöôïc naøo! Baát thieän töôûng laø thieän AÙi ngôõ laø khoâng aùi Laïi laáy khoå laøm vui Choã keû ngu bò haïi. Baáy giôø quoác vöông thaáy haøo quang Ñöùc Phaät chieáu khaép ñaát trôøi, laïi nghe baøi keä naøy neân voâ cuøng hoan hyû. Vua vaø quaàn thaàn lieàn thoï Nguõ giôùi, ñaéc quaû Tu-ñaø-hoaøn.

M Phaåm 24: THUAÄT PHAÄT

Thí duï 47: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät ngoài döôøi coäi caây Boà-ñeà, haøng phuïc chuùng ma, chöùng thaønh ñaïo quaû nôi ñaïo traøng Thieän thaéng nöôùc Ma-kieät-ñeà. Ngaøi töï tö duy: “Chaùnh phaùp cam loä ngaøy nay ñaõ thaám nhuaàn khaép tam thieân theá giôùi. Nhôù thuôû xöa, luùc Ta coøn ñang tu khoå haïnh, phuï vöông ñaõ sai naêm ngöôøi cuùng döôøng caùc thöù nguõ coác vaø haàu haï Ta raát coù coâng lao. Nay Ta neân traû aân cho hoï.” Naêm vò aáy hieän nay ñang ôû nöôùc Ba-la-naïi. Cho neân Ñöùc Nhö Lai ñöùng daäy rôøi khoûi toøa ñi ñeán nöôùc ñoù. Ñöùc Nhö Lai vôùi töôùng haûo trang nghieâm, töø quang toûa chieáu khaép ñaát trôøi, oai thaàn chaán ñoäng, khieán ai cuõng sinh loøng hoan hyû. Treân ñöôøng ñi, Ngaøi gaëp moät Baø-la-moân teân laø Öu Hoïâ. OÂng naøy ñaõ töø boû quyeán thuoäc, gia ñình ñang tìm thaày hoïc ñaïo. OÂng troâng thaáy toân dung vi dieäu cuûa Ñöùc Theá Toân vöøa kinh ngaïc vöøa hoan hyû, döøng laïi beân döôøng, caát tieáng khen: –Vò aáy ñöùc ñoä caûm ngöôøi, oai nghi ñónh ñaïc, khoâng bieát theo hoïc vôùi vò thaày naøo maø ñöôïc nghi dung nhö theá? Ñöùc Phaät nghe vaäy, lieàn ñoïc leân moät baøi keä ñeå traû lôøi: Töï giaùc Baùt chaùnh ñaïo Nôi ñôøi, khoâng oâ nhieãm Phaù löôùi duïc, döùt aùi Ta khoâng hoïc vôùi ai. Haïnh Ta khoâng thaày daïy Chí Ta khaùc moïi ngöôøi Duy

nhaát ñöôïc thaønh Phaät Töø ñaây ñöôøng Thaùnh môû.

Öu Hoä nghe keä boãng thaáy buoàn baõ, hoûi Ñöùc Theá Toân ñònh ñi veà ñaâu. Ngaøi ñaùp: –Ta ñònh ñeán nöôùc Ba-la-naïi chuyeån Voâ thöôïng phaùp luaân, ñem giaùo phaùp cam loä lôïi ích cho chuùng sinh. Trong ba coõi chöa töøng coù ai chuyeån ñaïi phaùp luaân giuùp chuùng sinh theå nhaäp Nieát-baøn nhö Ta hieän nay. Baø-la-moân Öu Hoä nghe vaäy möøng rôõ noùi: –Laønh thay! Laønh thay! Neáu ñuùng nhö lôøi Ngaøi noùi, sau naøy raûnh roãi toâi seõ ñeán nghe phaùp maàu. Vò Baø-la-moân noùi xong voøng tay chaøo Phaät roài boû ñi. Treân ñöôøng ñeán choã thaày hoïc ñaïo, oâng taù tuùc taïi moät nôi nguû qua ñeâm. Ñeâm ñoù oâng boãng nhieân qua ñôøi. Ñöùc Phaät duøng ñaïo nhaõn thaáy roõ vieäc naøy raát thöông xoùt noùi: –Theá gian ngu si cho laø maïng soáng tröôøng toàn, gaëp ñöôïc Phaät laïi boû ñi, keá chòu maát maïng. Troáng phaùp vang reàn maø hoï khoâng ñöôïc nghe. Vò cam loä dieät khoå maø hoï khoâng ñöôïc neám. Do ñoù, voøng sinh töû cöù tieáp noái voâ taän, troâi laên maõi trong naêm ñöôøng, khoâng bieát kieáp naøo hoï môùi ñöôïc ñoä. Keá ñoù, Ñöùc Phaät töø maãn noùi keä: Ngoä chaân lyù, thanh tònh Thoaùt khoûi voøng sinh töû Phaät ra ñôøi soi saùng Tröø öu khoå höõu tình. Khoù thay, sinh laøm ngöôøi Khoù thay, ñöôïc soáng thoï Khoù thay, ñôøi gaëp Phaät Khoù thay, ñöôïc nghe phaùp. Luùc Ñöùc Phaät noùi keä naøy, naêm traêm chö Thieân giöõa hö khoâng ñöôïc nghe phaùp maàu voâ cuøng hoan hyû, chöùng ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn.

M Phaåm 25: AN NINH

Thí duï 48: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù taïi thaønh La-duyeät-kyø. Caùch phía Ñoâng nam thaønh naøy ba traêm daëm, coù moät laøng daân sôn cöôùc, goàm hôn naêm traêm gia ñình. Daân laøng naøy taùnh tình cöùng coûi khoù coù theå giaùo hoùa. Song nhôø hoï coù phöôùc duyeân ñôøi tröôùc neân nay môùi ñöôïc Phaät ñoä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân hoùa laøm moät vò Sa-moân ñeán laøng ñoù khaát thöïc. Khaát thöïc xong, Ngaøi ra ngoaøi laøng ñeán ngoài döôùi moät coäi caây nhaäp vaøo ñònh Neâ-hoaøn, khoâng thôû, khoâng ñoäng ñaäy suoát baûy ngaøy. ngöôøi laøng thaáy vaäy cho laø ñaõ cheát, neân baûo vôùi nhau: “OÂng Sa-moân naøy ñaõ cheát chuùng ta neân ñem choân caát.” Do ñoù, hoï mang cuûi ñeán ñeå thieâu. Sau khi cuûi taét heát Ñöùc Phaät töø choã ngoài ñöùng daäy hieän thaàn thoâng giaùo hoùa, quang minh toûa chieáu chuyeån ñoäng möôøi phöông. Hieän thaàn thoâng xong, Ngaøi laïi ngoài xuoáng choã cuõ, dung maïo an ñònh, töø hoøa. Ngöôøi trong laøng nhoû ai cuõng heát söùc kinh sôï voäi daäp ñaàu taï loãi: – Ngöôøi sôn daõ chuùng con ngu ñoän, khoâng bieát laø Thaàn nhaân ñaõ caøn rôõ ñem cuûi ñeán thieâu Ngaøi khi coøn soáng. Chuùng con töï nghó toäi mình naëng hôn nuùi Thaùi sôn. Xin Ngaøi haõy Töø bi tha thöù ñöøng oaùn traùch. Khoâng bieát Thaàn nhaân coù an laønh khoâng? Coù

buoàn lo, ñoùi khaùt, noùng böùc chaêng?”. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân töø hoøa mæm cöôøi noùi keä: Ta ñaõ an tònh Khoâng coù oaùn hôøn Giöõa ngöôøi hôøn oaùn Ta khoâng oaùn hôøn. Ta ñaõ an tònh Khoâng coøn beänh naõo Giöõa ngöôøi beänh hoaïn Ta khoâng naõo beänh. Ta ñaõ an tònh Khoâng coøn lo buoàn Giöõa ngöôøi lo

buoàn Ta khoâng buoàn lo. Ta ñöôïc an tònh Thanh tònh voâ vi Höôûng vò an laïc Nhö trôøi Quang aâm. Ta ñaõ an tònh Voâ söï vaø laëng trong Daàu löûa theá gian Khoâng thieâu Ta ñöôïc. Luùc ñoù, naêm traêm ngöôøi daân trong laøng nghe keä xong ñeàu xin laøm Sa-moân, tu chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn. Ngöôøi trong laøng lôùn nhoû ñeàu tin Tam baûo. Ñöùc Phaät cuøng naêm traêm vò Sa-moân naøy bay veà tinh xaù Truùc laâm. Hieàn giaû A-nan thaáy Ñöùc Phaät vaø caùc vò A-la-haùn cuøng ñeán voäi ra tröôùc Phaät baïch: –Baïch Ñöùc Theá Toân, nhöõng vò Tyø-kheo naøy coù phöôùc ñöùc gì ñaëc bieät maø ñöôïc Ñöùc Theá Toân ñích thaân ñeán hoùa ñoä. Ñöùc Phaät baûo: –Naøy A-nan, thuôû Ta chöa thaønh Phaät, coù moät vò Bích-chi-phaät truù taïi nuùi ñoù. Moät hoâm vò aáy ngoài döôùi moät coäi caây caùch laøng khoâng xa ñònh nhaäp Nieát-baøn. Vò aáy hieän thaàn thoâng xong lieàn nhaäp dieät. Ngöôøi trong laøng mang cuûi löûa ñeán ñeå thieâu, roài gom laáy xaù-lôïi ñöïng trong bình baùu choân treân ñænh nuùi. Moïi ngöôøi cuøng nhau nguyeän ñôøi sau ñöôïc ñaéc ñaïo, coù theå an laïc dieät ñoä nhö vò Sa-moân naøy. Nhôø nhaân duyeân phöôùc ñöùc ñoù maø ngaøy nay hoï coù theå ñaéc ñaïo vaø Ñöùc Nhö Lai môùi ñích thaân ñeán ñeå ñoä hoï. Ñöùc Phaät noùi xong, voâ soá trôøi ngöôøi nhaân ñoù ñöôïc ñaéc ñaïo quaû.

M

Thí duï 49: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù thuoäc nöôùc Xaù-veä. Luùc aáy, coù boán vò Tyø-kheo ngoài döôùi moät coäi caây cuøng baøn vôùi nhau veà vieäc treân ñôøi naøy, caùi gì khoå nhaát. Moät ngöôøi noùi: –Caùi khoå trong ñôøi khoâng gì hôn daâm duïc. Moät ngöôøi khaùc noùi:

–Saân haän môùi laø caùi khoå lôùn nhaát. Ngöôøi thöù ba baûo: –Ñoùi khaùt laø caùi khoå lôùn nhaát. Ngöôøi coøn laïi baûo: –Kinh sôï môùi laø caùi khoå lôùn nhaát. Vì baát ñoàng yù kieán, hoï cöù tranh luaän maõi vôùi nhau veà yù nghóa cuûa chöõ khoå khoâng döùt. Ñöùc Phaät bieát vieäc naøy beøn ñeán ñoù hoûi: –Caùc oâng ñang tranh luaân vôùi nhau veà vieäc gì? Caùc Tyø-kheo lieàn ñöùng daäy laøm leã, trình baøy nhöõng ñieàu ñang baøn luaän. Ñöùc Phaät baûo: –Naøy caùc Tyø-kheo, caùc oâng ñang baøn luaän chöa cuøng toät heát yù nghóa cuûa chöõ khoå. Caùi khoå trong ñôøi khoâng gì hôn coù thaân. Taát caû vieäc ñoùi khaùt, noùng laïnh, saân haän, kinh sôï, saéc duïc, oaùn hoïa ñeàu do coù thaân. Thaân laø goác caùi khoå, nguoàn tai hoïa, gaây neân lao taâm meät trí, lo sôï ñuû ñieàu. Vì noù maø chuùng sinh trong tam giôùi maùy cöïa taøn haïi laãn nhau. Chaáp ngaõ buoäc raøng, sinh töû khoâng döùt ñeàu do nôi thaân. Vì vaäy muoán xa lìa ñöôïc caùi khoå trong ñôøi phaûi caàu tòch dieät. Neáu nhieáp taâm giöõ gìn theo ñaïo chaùnh, khoâng khôûi nhöõng voïng töôûng sai laàm coù theå ñaït ñöôïc Nieát-baøn. Ñaây chính laø choã vui nhaát. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Noùng khoâng gì hôn daâm Ñoäc khoâng gì hôn giaän Khoå khoâng gì hôn thaân Vui, Nieát-baøn treân heát. Khoâng ham meâ vui nhoû Luaän nhoû vaø tueä nhoû Xeùt tìm ñieàu to lôùn Môùi ñöôïc an laïc lôùn. Ta laø Baäc Theá Toân Giaûi thoaùt khoâng öu naõo Ñi thaúng qua ba coõi Haøng phuïc ñöôïc chuùng ma. Ñöùc Phaät noùi keä xong, baûo caùc Tyø-kheo: –Caùch ñaây voâ soá kieáp veà

thuôû quaù khöù, coù moät vò Tyø-kheo ñaõ ñaéc nguõ thoâng teân laø Tinh Taán Löïc tu tòch tònh döôùi goác caây trong nuùi caàu ñaéc ñaïo. Luùc aáy coù boán loaïi chim thuù nöông theo beân caïnh, neân cuõng ñöôïc an oån. Ñoù laø boà caâu, quaï, raén ñoäc vaø nai. Boán con naøy ban ngaøy ñi kieám aên, ñeâm laïi trôû veà moät choã. Coù moät ñeâm boán con laïi töï hoûi vôùi nhau: "Trong ñôøi ñieàu gì laø khoå nhaát?". Quaï baûo: "Ñoùi khaùt laø khoå nhaát, vì ñoùi khaùt thaân yeáu maét môø, tinh thaàn baát an, lao mình vaøo löôùi, khoâng ngaïi göôm ñao. Chuùng toâi sôû dó maát maïng do ñaây maø ra. Vì vaäy neân ñoùi khaùt laø khoán khoå nhaát." Chim boà caâu noùi: "Daâm duïc laø khoå nhaát. Saéc duïc löøng laãy che môø taâm taùnh. Noù khieán ngöôøi ta bò nguy thaân maát maïng." Raén ñoäc baûo: "Noùng giaän laø khoå nhaát. YÙ ñoäc aùc vöøa daáy khôûi thì khoâng keå gì thaân sô, coù theå gieát ngöôøi cuõng coù theå gieát mình." Nai noùi: "Sôï haõi laø khoå nhaát. Boïn toâi ñi trong röøng hoang taâm luoân baát an, sôï gaëp thôï saên vaø luõ saøi lang. Hôi nghe ñoäng ñaäy ñaõ phoùng mình chaïy, coù luùc phaûi sa xuoáng hoá,

neân meï con phaûi boû nhau, sôï naùt gan vôõ maät. Do ñoù sôï haõi laø khoå nhaát." Vò Tyø-kheo ñoù nghe vaäy lieàn baûo vôùi boïn chuùng: "Choã caùc ngöôi baøn luaän chæ laø ngoïn ngaønh, maø chöa xeùt ñeán ñöôïc caùi goác cuûa khoå. Caùi khoå trong ñôøi khoâng coù gì hôn thaân. Thaân laø moùn ñoà chöùa khoå, lo sôï voâ löôïng. Ta vì leõ naøy maø xaû tuïc hoïc ñaïo, ñieàu phuïc voïng töôûng, khoâng tham chaáp töù ñaïi. Muoán chaám döùt goác khoå phaûi ñeå taâm nôi Nieát-baøn. Ñaïo Nieát-baøn vaéng laëng khoâng hình, maõi maõi khoâng coù öu hoaïn, laø choã ñaïi an laïc." Boán con vaät nghe xong, taâm yù môû toû. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Vò Tyø-kheo aáy chính laø Ta ngaøy nay. Boán con vaät thuôû ñoù chính laø boán vò caùc ngöôøi. Ñôøi tröôùc caùc vò ñaõ töøng nghe ñöôïc yù nghóa cuûa goác khoå, sao hoâm nay laïi coøn tranh caõi nhö theá! Caùc Tyø-kheo nghe xong hoå theïn töï traùch, ñaéc quaû A-la-haùn ngay tröôùc Phaät.

M Phaåm 26: HIEÁU HYÛ

Thí duï 50: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù nöôùc Xaù-veä. Luùc aáy, coù boán vò taân hoïc Tyø-kheo ñöa nhau ñeán moät goác caây naïi ñeå toïa thieàn haønh ñaïo. Caây naïi ñang muøa nôû hoa, saéc hoa töôi ñeïp, höông hoa noàng naøn. Nhaân ñoù boán vò Tyø-kheo baøn vôùi nhau veà vieäc vaïn vaät treân ñôøi, ñieàu gì khaû aùi, hoan laïc hôn caû? Moät ngöôøi noùi: –Vaøo thaùng troïng xuaân coû caây xanh toát, hoa töôi khoe saéc, neáu ñöôïc daïo chôi ñaây ñoù ngoaøi ñoàng noäi thaät laø ñieàu vui nhaát. Ngöôøi thöù hai noùi: –Baø con hoäi hoïp, cheùn taïc cheùn thuø, tai ñöôïc nghe aâm nhaïc, maét thöôûng thöùc muùa ca, ñoù môùi laø vui nhaát. Ngöôøi thöù ba noùi: –Tieàn cuûa coù thaät nhieàu, caàn gì coù naáy. Xe ngöïa quaàn aùo, ñoà trang söùc thaät loäng laãy hôn haún moïi ngöôøi. Ra vaøo sang troïng khieán moïi ngöôøi phaûi troá maét nhìn. Ñoù môùi thaät laø vui nhaát. Ngöôøi thöù tö noùi: –Vôï ñeïp, haàu non vôùi luïa laø gaám voùc, son phaán ngaùt höông khieán cho ta coù theå maëc tình vui chôi. Ñaây môùi laø vui nhaát. Ñöùc Phaät bieát boán vò Tyø-kheo naøy coù theå ñoä ñöôïc, chaúng qua thaát nieäm ñeå taâm yù dong ruoåi theo luïc duïc

maø khoâng xeùt ñeán leõ voâ thöôøng. Ngaøi beøn goïi boán vò ñoù laïi hoûi: –Caùc oâng ngoài döôùi coäi caây ñang luaän baøn chuyeän gì? Boán vò aáy thaønh thaät keå laïi heát nhöõng ñieàu ñaõ baøn luaän veà thuù vui. Ñöùc Phaät baûo: –Nhöõng ñieàu caùc oâng baøn luaän toaøn laø con ñöôøng ñöa ñeán lo sôï, oaùn thuø, baïi vong, khoâng phaûi laø phaùp maõi maõi an oån, tuyeät ñoái an vui. Caùc oâng phaûi suy xeùt raèng vaïn vaät xuaân thì töôi toát, sang thu ñoâng laïi taøn taï. Baø con sum vaày vui veû roài phaûi chòu caûnh chia ly. Taøi saûn xe ngöïa laø cuûa chung naêm nhaø. Theâ thieáp xinh ñeïp laø ñaàu moái yeâu gheùt. Keû phaøm phu ôû ñôøi cöù luoân chuoác laáy tai hoïa nguy thaân dieät toäc, neân lo sôï daãy ñaày. Ba

ñöôøng taùm naïn, muoân moái khoå ñau ñeàu do ñaây maø ra. Vì vaäy baäc Tyø-kheo xaû tuïc caàu ñaïo, chí höôùng voâ vi khoâng tham danh lôïi seõ töï nhieân ñaït ñeán Nieát-baøn. Ñaây môùi chính laø choã tuyeät ñoái laø an vui. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Ham vui sinh lo Ham vui sinh sôï Neáu khoâng ham vui Ñaâu coøn lo vaø sôï. Ham laïc sinh lo Ham laïc sinh sôï Neáu khoâng ham laïc Ñaâu coøn sôï lo. Tham duïc sinh lo Tham duïc sinh sôï Thoaùt khoâng tham duïc Ñaâu coøn sôï lo. Ngöôøi ñöôïc khoâng tham Chí thaønh bieát theïn Tu haønh gaàn ñaïo Ñöôïc ngöôøi kính yeâu. Tham duïc khoâng khôûi Nghó ñuùng môùi noùi Taâm khoâng tham aùi Caét doøng sinh töû. Ñöùc Phaät baûo boán vò Tyø-kheo: –Thuôû xöa, coù moät vò vua teân laø Phoå An. OÂng keát baïn vôùi boán oâng vua nöôùc laân caän. Moät hoâm oâng môøi boán oâng vua baïn sang döï yeán tieäc suoát moät thaùng, vôùi ñuû caùc moùn aên uoáng ngon laï, caùc troø giaûi trí vui veû khoâng gì baèng. Ñeán ngaøy chia tay, vua Phoå An môùi hoûi boán oâng vua baïn raèng: “Ngöôøi ta soáng treân ñôøi caùi gì laø vui nhaát? Moät oâng ñaùp: “Daïo chôi laø vui nhaát.” OÂng thöù hai noùi: “Thaân thuoäc hoâi hoïp, ñaøn ca xöôùng haùt laø vui nhaát.” OÂng thöù ba noùi: “Cuûa caûi thaät nhieàu, muoán gì thoûa naáy laø vui nhaát.” OÂng cuoái cuøng noùi: “AÙi duïc ñöôïc maëc tình thoûa maõn laø ñieàu vui nhaát.” Vua Phoå An baûo: “Nhöõng ñieàu caùc oâng noùi laø goác cuûa khoå naõo, laø nguoàn cuûa lo sôï, vui tröôùc sau khoå. Saàu bi muoân moái ñeàu do ñaây maø ra. Chi baèng tòch tónh, voâ caàu voâ duïc, ñaïm baïc thuû ñaïo laø an vui nhaát.” Boán oâng nghe xong vui möøng tin hieåu heát lôøi taùn thaùn. Ñöùc Phaät baûo boán vò Tyø-kheo: –Vua Phoå An thuôû ñoù chính laø Ta ngaøy nay, coøn boán vò vua baïn laø boán ngöôøi caùc oâng. Thuôû xöa ta ñaõ vì caùc oâng giaûng roõ maø nay vaãn chöa thoâng hieåu. Sinh töû meânh mang bieát ngaøy naøo môùi chaám döùt! Boán vò Tyø-kheo moät laàn nöõa ñöôïc nghe phaùp nghóa naøy, hoå theïn aên naên, taâm chôït khai ngoä, voïng töôûng chaám döùt, tham duïc khoâng coøn, chöùng quaû A-la-haùn.

M Phaåm 27: PHAÃN NOÄ

Thí duï 51: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù trong nuùi Kyø-xaø-quaät taïi thaønh La-duyeät-kyø. Luùc ñoù Ñieàu- ñaït vaø vua A-xaø-theá baøn nhau tìm caùch haïi Phaät vaø chuùng Taêng. Vua leänh cho daân chuùng khoâng phuïng thôø Ñöùc Phaät. Chuùng Taêng khaát thöïc khoâng ñöôïc cuùng döôøng. Luùc aáy, caùc vò Tröôûng laõo nhö Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân, Ca-dieáp, Tu-boà-ñeà… vaø caùc Tröôûng

laõo Ni nhö Ba-hoøa-ñeà… ñeàu daãn ñeä töû ñi ñeán caùc nöôùc khaùc, chæ coøn Ñöùc Phaät vaø naêm traêm vò A- la-haùn truù taïi nuùi Kyø-xaø-quaät. OÂng Ñieàu-ñaït ñeán choã vua A-xaø-theá baøn: –Caùc ñeä töû cuûa Phaät nay ñaõ taûn ñi caû, chæ coøn naêm traêm vò gaàn keà. Xin vua ngaøy mai môøi Phaät vaøo thaønh, toâi seõ cho naêm traêm thôùt voi lôùn uoáng röôïu say, roài thaû ra ñeå ñaïp cheát Phaät vaø ñeä töû, döùt tuyeät maàm moáng. Toâi seõ laøm Phaät giaùo hoùa theá gian. Vua A-xaø-theá nghe noùi vui möøng ñoàng yù, lieàn ñeán choã Ñöùc Phaät cuùi ñeàu laøm leã thöa: –Ngaøy mai toâi coù saép ñaët buoåi cuùng döôøng ñaïm baïc, thænh Phaät vaø chuùng ñeä töû hoan hyû vaøo thoï thöïc trong cung. Ñöùc Phaät tuy bieát roõ aâm möu vaãn ñaùp: –Laønh thay! Saùng mai Ta seõ ñeán. Vua chaøo ra veà, noùi laïi vôùi Ñieàu-ñaït raèng Ñöùc Phaät ñaõ nhaän lôøi môøi, neân saép ñaët tröôùc cho voi uoáng röôïu say chôø cô hoäi ra tay. Hoâm sau, vaøo giôø thoï thöïc Ñöùc Phaät cuøng naêm traêm vò A-la-haùn ñi vaøo thaønh. Boãng moät baày voi say naêm traêm con gaàm roáng caát voøi xoâng ñeán, töôøng vaùch bò huùc ñoå, caây coái gaõy raïp, ngöôøi ñi ñöôøng haõi sôï, caû thaønh hoãn loaïn kinh hoaøng. Luùc aáy naêm traêm vò A-la-haùn lieàn bay leân hö khoâng, chæ coù A-nan ñöùng beân caïnh Ñöùc Phaät. Baày voi say xoâng ñeán choã Phaät. Ngaøi lieàn giô baøn tay leân, naêm ngoùn tay töùc thôøi hoùa thaønh naêm traêm sö töû chuùa, ñoàng thanh roáng lôùn chaán ñoäng khaép ñaát trôøi. Ñaøn voi say chôït khöïng laïi, quyø xuoáng saùt ñaát khoâng daùm ngaång ñaàu, côn say döùt haún rôi leä aên naên. Tröôùc hieän traïng naøy vua vaø thaàn daân voâ cuøng kinh ngaïc, thaùn phuïc. Ñöùc Theá Toân khoan thai böôùc vaøo cung ñieän, cuøng caùc vò A-la-haùn thoï trai. Thoï trai xong Ñöùc Phaät vì vua maø ban lôøi chuù nguyeän. Nhaø vua luùc ñoù môùi baïch Phaät: –Con vì taâm taùnh u toái môùi tin nghe theo lôøi saøm baùng, gaây taïo nghòch aùc, möu ñoà baát chaùnh. Xin Ngaøi haõy ruû loøng Töø bi tha thöù cho söï ngu meâ cuûa con. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo vôùi vua A-xaø-theá vaø ñaïi chuùng: “Treân ñôøi coù taùm vieäc gaây ra phæ baùng. Xeùt ra, noù ñeàu do ham danh döï vaø tham lôïi döôõng maø gaây ñaïi toäi, muoân kieáp khoâng döùt. Theá naøo laø taùm? Ñoù laø: Lôïi, suy, huûy, döï, xöng, cô, khoå, laïc. Töø xöa ñeán nay ít ai khoâng meâ hoaëc.” Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Bò ngöôøi noùi xaáu Xöa nay vaãn vaäy Noùi nhieàu bò cheâ Trì ñoän bò cheâ

Vöøa phaûi cuõng cheâ Khoâng ai traùnh khoûi. Phaøm phu tham duïc Khoâng theå coâng minh Cheâ ñoù, khen ñoù Chæ do danh lôïi Chæ baäc Minh trieát Khen ñuùng hieàn taøi. Ngöôøi trí giöõ giôùi Khoâng choã gieøm cheâ Nhö La-haùn tònh Khoâng ai vu baùng Chö Thieân taùn thaùn Phaïm, Thích kính toân. Ñöùc Phaät noùi keä xong, laïi keå vôùi vua: –Thuôû xöa coù moät vò vua thích aên thòt chim nhaïn. OÂng sai thôï saên moãi ngaøy giaêng löôùi baét nhaïn, cung caáp moät con cho vua aên. Moät hoâm, coù con chim nhaïn chuùa daãn theo naêm traêm con khaùc bay xuoáng kieám aên. Nhaïn chuùa vöôùng löôùi, caû ñaøn hoaûng kinh bay voït trôû leân. Song troâng thaáy nhaïn chuùa bò baét, caû ñaøn cöù bay löôïn treân khoâng bòn ròn khoâng chòu boû ñi. Trong ñoù coù moät con bay saùt theo nhaïn chuùa, baát keå cung teân nguy hieåm, thoát ra tieáng keâu bi thöông, moàm töùa maùu töôi, ngaøy ñeâm khoâng

ngöøng. Thaáy tình nghóa cuûa chim nhaïn nhö vaäy, ngöôøi thôï saên caûm ñoäng beøn thaû nhaïn chuùa ra. Thaáy nhaïn chuùa ñöôïc thaû, caû ñaøn voâ cuøng möøng rôõ bay löôïn voøng quanh noù. Luùc aáy ngöôøi thôï saên taâu leân vua moïi vieäc. Vua nghe xong raát caûm ñoäng, ñaõ töø boû yù ñònh aên thòt nhaïn. Ñöùc Phaät keå xong, baûo vôùi A-xaø-theá: –Con chim nhaïn chuùa thuôû ñoù, chính laø Ta ngaøy nay. Con nhaïn bay theo laø A-nan. Coøn ñaøn nhaïn naêm traêm con laø naêm traêm vò A-la-haùn hieän giôø. OÂng vua thích aên thòt chim nhaïn chính laø vua, coøn ngöôøi thôï saên laø Ñieàu-ñaït vaäy. OÂng aáy töø nhieàu ñôøi ñeán nay luoân tìm caùch haïi Ta. Ta nhôø söùc ñaïi töø neân ñöôïc an oån. Ta khoâng chaáp keû oaùn neân ñöôïc thaønh Phaät. Nghe Ñöùc Phaät daïy xong, vua vaø quaàn thaàn ai cuõng khai ngoä.

M Phaåm 28: TRAÀN CAÁU

Thí duï 52: Thuôû xöa, coù moät ngöôøi laø con moät, khoâng anh em. Töø nhoû anh ñöôïc meï cöng chìu heát loøng lo cho aên hoïc, mong moûi sau naøy anh ñöôïc neân ngöôøi. Cha meï ñöa anh ñeán caùc baäc thaày gioûi baïn toát vaø khuyeân anh gaéng hoïc. Song thuôû aáy anh laïi ngheânh ngang ham chôi, khoâng chòu ñeå taâm hoïc hoûi. Anh saùng theo hoïc, chieàu ñaõ boû, khoâng ngoù ngaøng gì ñeán saùch vôû, neân ñaõ bao naêm roài maø doát vaãn hoaøn doát. Thaáy vaäy, cha meï goïi anh veà giao vieäc troâng coi nhaø cöûa, laøm aên buoân baùn. Song quen thoùi aên chôi leâu loûng, khoâng chòu sieâng naêng laøm vieäc, chaúng bao laâu

nhaø cöûa suy suïp. Rieâng anh cöù maëc tình tieâu xaøi, baùn heát luùa thoùc, roài laïi baùn luoân vaät duïng trong nhaø ñeå thoûa maõn yù thích cuûa mình. Soáng ñôøi ngheøo khoå, beâ tha nhö vaäy, anh suoát ngaøy ñaàu toùc roái buø, aùo quaàn dô baån, chaân khoâng mang deùp la caø khaép nôi. Taùnh tình anh laïi xan tham, thoâ loã, ngu si khoâng bieát só dieän. Cho neân ai cuõng khinh gheùt, goïi anh laø teân hung aùc, khoâng theøm noùi chuyeän. Tröôùc tình traïng ñoù, anh ñaõ khoâng bieát loãi coøn trôû laïi traùch cöù moïi ngöôøi. Tröôùc heát anh oaùn cha meï, keá laïi traùch thaày baïn. Anh traùch toå tieân, thaàn linh khoâng chòu giuùp ñôõ khieán anh ra noâng noåi naøy, coù leõ ñeán choã Phaät nhôø giuùp seõ höôûng ñöôïc phöôùc. Nghó xong, anh beøn ñeán choã Ñöùc Phaät laøm leã, roài ra tröôùc baïch raèng: –Ñaïo cuûa Ñöùc Phaät bao la, dung chöùa taát caû. Nay con xin laøm ñeä töû, mong Phaät chaáp nhaän. Ñöùc Phaät baûo: –Phaøm ngöôøi muoán caàu ñaïo, phaûi tu haïnh thanh tònh. Nay oâng mang nhöõng caáu nhieãm traàn tuïc vaøo trong ñaïo, chæ nhoïc coâng naøo coù lôïi ích gì! Chi baèng oâng haõy trôû veà lo hieáu kính phuïng thôø cha meï, heát loøng hoïc hoûi thaày baïn, gaéng söùc gaây döïng gia nghieäp trôû neân giaøu coù yeân vui, laáy leã nghóa ñeå söûa mình, khoâng laøm nhöõng ñieàu baát chaùnh. OÂng haõy taém goäi aên maëc saïch seõ, caån thaän lôøi noùi haønh ñoäng, giöõ loøng chuyeân nhaát lo laøm aên, sieâng naêng tu söûa thì seõ ñöôïc moïi ngöôøi yeâu meán. OÂng laøm ñöôïc nhöõng vieäc nhö theá môùi coù theå hoïc ñaïo. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Khoâng ñoïc tuïng: lôøi dô Khoâng sieâng naêng: nhaø dô Khoâng trang nghieâm: saéc dô Coøn phoùng daät: vieäc dô.

Keo baån dô tueä thí Baát thieän dô thieän haïnh AÙc phaùp laø veát dô Ñôøi naøy vaø ñôøi sau. Dô trong caùc thöù dô Ngu si laø hôn caû Tu hoïc döùt ngu si Thaønh Tyø-kheo voâ caáu. Ngöôøi ñoù nghe keä töï bieát mình tröôùc ñaây kieâu maïn ngu si, vaâng theo lôøi Phaät daïy hoan hyû trôû veà nhaø. Anh töø ñoù luoân tö duy quaùn xeùt yù nghóa cuûa baøi keä ñeå caûi ñoåi loãi laàm, laøm laïi cuoäc ñôøi. Anh trôû neân bieát hieáu thaûo cha meï, toân kính sö tröôûng, sieâng ñoïc kinh saùch, gaéng lo gia nghieäp, kheùp mình giöõ giôùi khoâng laøm ñieàu traùi ñaïo. Do vaäy, baø con laøng xoùm ñeàu ngôïi khen, tieáng laønh ñoàn xa caû nöôùc ñeàu xem anh laø ngöôøi hieàn. Ba naêm sau, anh trôû laïi choã Ñöùc Phaät, cuùi mình ñaûnh leã, thaønh khaån baïch: –Kính baïch Ñöùc Theá Toân, Baäc Thaày toân kính chí chaân ñaõ ñoä con neân ngöôøi, boû aùc laøm laønh, treân döôùi ñeàu ñöôïc an vui. Xin Ngaøi haõy ruû loøng Töø bi tieáp ñoä cho con ñöôïc xuaát gia hoïc ñaïo. Ñöùc Phaät ñaùp: –Laønh thay! Raâu toùc cuûa ngöôøi ñoù lieàn töï ruïng thaønh töôùng Sa-moân. Nhôø tö duy thieàn quaùn lyù Töù ñeá, ngaøy caøng noã löïc tinh taán, chaúng bao laâu ngöôøi aáy ñaõ chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn.

M Phaåm 29: PHUÏNG TRÌ

Thí duï 53: Thuôû xöa, coù moät vò Tröôûng laõo Baø-la-moân teân Taùt-giaù-ni-kieàn, thoâng minh taøi gioûi vaøo baäc nhaát trong nöôùc. OÂng coù naêm traêm ngöôøi ñeä töû thöôøng xuyeân theo hoïc. Do vaäy coáng cao töï ñaïi khoâng xem thieân haï ra gì. OÂng thöôøng laáy laù saét moûng quaán quanh buïng. Ngöôøi ta aáy laøm laï hoûi, oâng ñaùp: –Toâi sôï trí tueä traøn ra ngoaøi neân môùi laøm nhö theá! Moät hoâm oâng nghe coù Phaät ra ñôøi, vieäc giaùo hoùa ñaïo heát söùc thaønh coâng, neân sinh taâm ñoá kî, traèn troïc khoâng yeân. OÂng noùi vôùi caùc ñeä töû: –Ta nghe Sa-moân Cuø-ñaøm töï xöng laø Phaät, nay ta seõ ñeán ñoù hoûi nhöõng vieäc saâu xa vi dieäu, khieán oâng ta boái roái khoâng bieát ñöôøng traû lôøi. Noùi xong, oâng cuøng chuùng ñeä töû ñeán tinh xaù Kyø hoaøn, ñöùng ôû ngoaøi coång. Töø xa, troâng thaáy töø dung Theá Toân röïc rôõ uy nghieâm nhö vaàng maët trôøi môùi moïc, oâng boãng sinh taâm hoan hyû xen laãn kính sôï, lieàn reõ ñaùm ñoâng ñi thaúng ñeán tröôùc Phaät laøm leã. Ñöùc Phaät baûo oâng ngoài. Ngoài xong, oâng thöa vôùi Phaät: –Caùi gì goïi laø ñaïo? Ñieàu gì goïi laø trí? Sao goïi laø Tröôûng laõo? Sao goïi laø ñoan chaùnh? Sao goïi laø Sa-moân? Sao goïi laø Tyø-kheo? Sao goïi laø hieàn minh? Sao goïi laø coù ñaïo? Sao goïi laø vaâng giöõ giôùi? Neáu nhö Ngaøi traû lôøi ñöôïc, toâi xin laøm ñeä töû. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân xeùt theo caên cô cuûa oâng, duøng keä ñaùp raèng: Thöôøng töø maãn hieáu hoïc Taâm chaân chaùnh tu haønh Chæ giöõ gìn tueä baùu Ñaây chính goïi laø Ñaïo. Goïi laø ngöôøi coù chí Khoâng caàn bieän luaän Ai töï taïi, voâ uùy Laøm laønh laø baäc Trí. Goïi laø baäc Tröôûng laõo Khoâng phaûi do tuoåi cao Thaân giaø vaø toùc baïc Haïng xuaån ngu khaùc naøo. Ai noi theo chaùnh phaùp Töø bi, ñaïo ñöùc cao Saùng suoát laïi thanh tònh Xöùng ñaùng xöng Tröôûng laõo. Ngöôøi goïi laø ñoan chaùnh Khoâng phaûi ñeïp nhö hoa Khoâng tham lam, taät ñoá Noùi vaø laøm traùi xa. Ai boû ñöôïc ñieàu aùc Döùt taän ñeán nguoàn côn Trí tueä, khoâng giaän hôøn

Môùi laø ngöôøi ñoan chaùnh.
Goïi laø baäc Sa-moân
Khoâng phaûi do caïo toùc
Neáu voïng ngöõ tham lam
Khaùc chi haïng phaøm tuïc?
Ai döùt ñöôïc ñieàu aùc
Môû roäng ñaïo nhieäm maàu
Taâm yù khoâng voïng töôûng
Chính thaät baäc Sa-moân.
Goïi laø baäc Tyø-kheo
Khoâng phaûi ñi khaát thöïc
Taø haïnh khoâng cuùng thí
Chæ laø caàu danh suoâng.
Ai döùt boû toäi nghieäp
Thanh tònh tu phaïm haïnh
Trí tueä phaù ñöôïc aùc
Chính thaät baäc Tyø-kheo.
Goïi laø baäc Hieàn minh
Chaúng phaûi im khoâng noùi
Neáu duïng taâm khoâng kheùo
Laøm daùng beân ngoaøi thoâi.
Ai giöõ loøng voâ vi
Haïnh thanh tònh, voâ chaáp
Taâm bæ thöû vaéng laëng
Chính thaät baäc Hieàn minh.
Goïi laø baäc coù ñaïo
Khoâng rieâng cöùu moät ai
Cöùu giuùp cho taát caû
Khoâng haïi keû voâ ñaïo.
Ngöôøi phuïng trì chaùnh phaùp
Khoâng phaûi tuïng, noùi nhieàu
Tuy laø nghe hoïc ít
Bieát y phaùp haønh trì
Giöõ ñaïo khoâng queân laõng
Ñoù laø trì phaùp taïng.
Taùt-giaù-ni-kieàn vaø naêm traêm ñeä töû nghe keä xong, taâm hoan hyû khai ngoä, khoâng coøn kieâu maïn ñeàu xuaát gia laøm Sa-moân. Rieâng Ni-kieàn phaùt taâm Boà-taùt, coøn naêm traêm ñeä töû ñeàu chöùng quaû A-la-haùn.
M Phaåm 30: ÑAÏO HAÏNH

Thí duï 54: Thuôû xöa, coù moät vò Baø-la-moân xuaát gia hoïc ñaïo töø nhoû, ñeán naêm saùu möôi tuoåi vaãn chöa ñaéc ñaïo. Theo phaùp Baø-la-moân, ñeán tuoåi naøy chöa ñaéc ñaïo thì trôû veà laáy vôï

laøm aên. OÂng naøy cuõng nhö vaäy, trôû veà laäp gia ñình, sinh ñöôïc moät ñöùa con trai khoâi ngoâ deã meán. Lôùn leân caäu ta toû ra thoâng minh hôn ngöôøi, hoïc haønh gioûi giang, bieän luaän löu loaùt. Ñeán naêm baûy tuoåi, vaøo moät ñeâm caäu ta boãng laâm beänh naëng, ñoät ngoät qua ñôøi. OÂng Baø-la-moân ñau buoàn khoân xieát, cöù phuû phuïc oâm xaùc con than khoùc ñeán ngaát ñi tænh laïi. Thaân toäc thaáy theá tìm lôøi khuyeân ngaên, giaønh laáy xaùc ñöùa beù taåm lieäm roài ñem choân ngoaøi thaønh. OÂng Baø-la-moân töï nghó: “Ta nay keâu khoùc naøo coù ích gì? Chi baèng haõy ñeán choã vua Dieâm-la ñoøi maïng con mình laïi.” Nghó xong, oâng taém goäi trai giôùi, chuaån bò haønh lyù mang höông hoa rôøi nhaø ra ñi. Ñeán ñaâu oâng cuõng hoûi choã ôû cuûa vua Dieâm-la, nhö theá cöù ñi maõi suoát maáy ngaøn daëm. Moät hoâm, oâng ñeán moät vuøng nuùi saâu, gaëp caùc Baø-la-moân ñaéc ñaïo hoûi thaêm. Caùc Baø-la-moân hoûi: –OÂng hoûi thaêm choã vua Dieâm-la laø muoán caàu ñieàu gì? Ñaùp: –Toâi coù moät con trai thoâng minh, bieän baùc hôn ngöôøi. Theá maø gaàn ñaây noù boãng cheát maát, toâi ñau thöông buoàn khoå, khoâng sao queân ñöôïc, neân muoán tìm ñeán choã vua Dieâm-la xin laïi maïng soáng cho con ñeå nhôø caäy luùc tuoåi giaø. Caùc Baø-la-moân thöông oâng laõo ngu si, lieàn baûo: –Choã vua Dieâm-la ngöôøi soáng ñaâu theå ñeán ñöôïc. Chuùng toâi seõ chæ caùch cho oâng. Töø ñaây ñi veà höôùng Taây hôn boán traêm daëm coù moät con soâng lôùn. Trong ñoù coù toøa thaønh laø nôi döøng nghæ cuûa caùc Thieân thaàn khi ñi tuaàn saùt theá gian. Vua Dieâm-la vaøo ngaøy muøng taùm haøng thaùng ñi tuaàn saùt seõ gheù laïi thaønh naøy. OÂng trì trai giôùi ñeán ñoù vaøo ngaøy aáy seõ gaëp. Vò Baø-la-moân vui möøng vaâng theo lôøi daïy ra ñi. Ñeán con soâng lôùn, oâng thaáy chính giöõa coù moät toøa thaønh traùng leä, cung ñieän nhaø cöûa trang nghieâm nhö coõi trôøi Ñao-lôïi. OÂng ñeán tröôùc coång ñoát höông, caàu nguyeän ñöôïc ra maét vua Dieâm-la vaø tha thieát troâng chôø. Vua Dieâm-la cho ngöôøi ñöa oâng laõo vaøo roài hoûi oâng coù ñieàu gì caàu thænh. Baø-la- moân thöa: –Toâi ñaõ giaø môùi sinh ñöôïc moät ñöùa con trai, mong sau naøy seõ nhôø caäy. Nuoâi ñöôïc baûy tuoåi, khoâng ngôø moät hoâm noù boãng laâm beänh cheát maát. Xin Ñaïi vöông ban aân traû laïi maïng soáng cho con toâi. Vua Dieâm-la noùi: –Toát laém, con oâng hieän ñang chôi ôû khu vöôøn phía Ñoâng. OÂng haõy ñeán daãn noù veà. Vò Baø-la-moân lieàn ñeán nôi ñoù, troâng thaáy con mình ñang chôi ñuøa cuøng caùc ñöùa beù khaùc. OÂng chaïy laïi oâm con khoùc loùc noùi: “Cha ngaøy ñeâm thöông nhôù con, aên nguû khoâng yeân. Con coù nhôù nghó ñeán cha meï ñang ñau khoå khoâng? Ñöùa treû giaät mình la lôùn, trôû laïi quôû oâng: “OÂng giaø si meâ naøy khoâng hieåu ñaïo lyù. Toâi chæ ôû nhôø nhaø oâng chaúng bao laâu ñaõ goïi laø con! Ñöøng noùi nhieàu lôøi caøn rôõ nöõa, haõy sôùm ñi laø hôn. Toâi ôû choã naøy cuõng coù cha meï. Chuùng ta chæ tình côø gaëp gôõ, quyeán luyeán oâm aáp laøm chi.” Vò Baø-la-moân nghe vaäy, buoàn baõ khoùc loùc boû ñi. OÂng vöøa ñi vöøa suy nghó: “Ta nghe Sa-moân Cuø-ñaøm bieát ñöôïc ñaïo lyù dôøi ñoåi cuûa thaàn thöùc, vaäy

thöû ñeán hoûi xem.” Nghó xong, oâng lieàn tìm ñeán choã Ñöùc Phaät. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân ñang truù taïi tinh xaù Kyø hoaøn nöôùc Xaù-veä vì ñaïi chuùng thuyeát phaùp. OÂng Baø-la-moân ñeán gaëp Ñöùc Phaät lieàn cuùi ñaàu ñaûnh leã, trình baøy ñaàu ñuoâi caâu chuyeän. OÂng noùi:

–Con toâi thaät khoâng chòu nhìn nhaän toâi, trôû laïi baûo toâi laø oâng giaø si meâ, ôû taïm khoâng bao laâu laïi nhaän laøm con. Khoâng moät chuùt tình phuï töû nhö vaäy, khoâng bieát laø do duyeân gì? Ñöùc Phaät baûo: –OÂng quaû thaät ngu si! Khi ngöôøi ta cheát thaàn thöùc ñi khoûi laïi thoï thaân môùi. Cha meï vôï con chæ laø nhaân duyeân gaëp gôõ, nhö khaùch troï qua ñeâm, saùng thöùc daäy laø chia tay. Theá maø chuùng sinh laïi ngu meâ, chaáp cho laø thaät. Sôû dó coù öu bi khoå naõo laø do khoâng hieåu ñöôïc coäi goác naøy, chìm ñaém maõi trong sinh töû khoâng ngaøy ra khoûi. Chæ coù baäc Trí tueä khoâng tham aân aùi, giaùc ngoä khoå ñeá, döùt boû taäp ñeá, sieâng tu kinh giôùi, dieät tröø voïng töôûng chaám döùt sinh töû. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Ngöôøi ñôøi lo vôï con Chaúng xeùt leõ maát coøn Caùi cheát boãng chôït ñeán Nhö nöôùc luõ caïnh beân. Cha con cöùu khoâng noåi Ai khaùc giuùp ñöôïc naøo Maïng heát caäy ngöôøi thaân Nhö muø canh giöõ baïc. Tueä tri ñöôïc yù naøy Neân tu trì kinh giôùi Sieâng tu vöôït theá gian Döùt tröø taát caû khoå. Xa lìa caùc sa ñoïa Nhö gioù thoåi maây tan Voïng töôûng ñaõ laëng yeân Tri kieán lieàn hieän tieàn. Trí tueä quyù nhaát ñôøi Vui nôi ñaïo voâ vi Neáu chaùnh phaùp thoï trì Sinh töû chaúng coøn chi. Vò Baø-la-moân nghe keä xong, hoaùt nhieân khai ngoä, bieát roõ raøng maïng soáng voâ thöôøng, vôï con laø khaùch, beøn phuû phuïc ñaûnh leã xin laøm Sa-moân. Ñöùc Phaät baûo: –Laønh thay! Raâu toùc oâng lieàn töï ruïng, phaùp y ñaày ñuû, thaønh töôùng Sa-moân. OÂng tö duy yù nghóa baøi keä, chaám döùt aân aùi, khoâng coøn voïng töôûng, lieàn chöùng quaû A-la-haùn ngay taïi choã.

M Phaåm 31: QUAÛNG DIEÃN

Thí duï 55: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät thuyeát phaùp giaùo hoùa taïi nöôùc Xaù-veä. Trôøi, roàng, quyû, thaàn,

vua chuùa, daân chuùng moãi ngaøy ba buoåi ñeán ñoù nghe phaùp. Luùc aáy vua Ba-tö-naëc taùnh tình kieâu maïn, phoùng tuùng duïc tình; maét ñaém theo saéc, tai meâ theo tieáng, muõi ham höông thôm, mieäng thoûa theâ vôùi naêm vò, thaân thoï duïng laùng mòn. Do aên uoáng cao löông myõ vò khoâng bieát chaùn, neân vua aên moãi luùc moät nhieàu, cöù luoân nghe ñoùi. Nhaø beáp phaûi suoát ngaøy lo cho vua aên. Do vaäy, thaân vua moãi luùc moät phì noän, leân xe khoù khaên, naèm ngoài baát tieän, luoân thôû hoån heån. Coù luùc vua naèm cheát ngaát moät laùt sau môùi tænh. Vua cöù naèm ngoài than thôû reân ræ cho taám thaân naëng neà, xoay trôû khoù nhoïc cuûa mình. Caûm thaáy thaân laø moái hoaïn hoïa, vua beøn sai ngöôøi thaéng xe ngöïa ñeán choã Phaät. Ñeán nôi, ngöôøi haàu ñôõ vua xuoáng chaøo hoûi Phaät, roài vua ngoài xuoáng chaép tay baïch Phaät: –Baïch Ñöùc Theá Toân, ñaõ laâu khoâng gaëp, khoâng ñöôïc nghe lôøi daïy baûo cuûa Ngaøi. Con khoâng bieát toäi nghieäp gì maø thaân theå töï nhieân phaùt phì. Nguyeân do naøo khieán nhö theá.

Con luoân caûm thaáy ñau khoå veà thaân naøy vaø cuõng leõ ñoù maø khoâng thöôøng ñeán thaêm Ñöùc Theá Toân. Ñöùc Phaät baûo: –Naøy Ñaïi vöông, ngöôøi ta coù naêm vieäc khieán bò phaùt phì: 1. AÊn nhieàu laàn. 2. Ham nguû. 3. Sung söôùng. 4. Khoâng lo buoàn. 5. Roãi raûnh. Neáu muoán heát maäp, oâng haõy bôùt aên, soáng ñaïm baïc roài sau seõ gaày. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Ta phaûi luoân tænh giaùc Khi aên bieát tieát ñoä Giöõ kham khoå ñaïm baïc Seõ gaày vaø soáng laâu. Vua nghe keä xong voâ cuøng hoan hyû, beøn goïi ngöôøi naáu beáp ñeán baûo: –OÂng haõy ghi nhôù baøi keä naøy, ñoïc cho ta nghe tröôùc khi doïn aên moãi böõa. Vua töø giaõ Ñöùc Phaät veà cung. Ngöôøi ñaàu beáp tröôùc khi doïn thöùc aên luoân ñoïc keä nhaéc vua. Vua nghe keä, moãi böõa giaûm bôùt moät muoãng. Do aên moãi ngaøy moät ít, thaân vua cuõng laàn laàn nheï nhaøng, gaày laïi nhö cuõ. Vua thaáy vaäy raát vui möøng, nhôù ñeán Ñöùc Phaät beøn ñi boä ñeán tinh xaù. Ñöùc Phaät môøi vua ngoài, roài hoûi: –Xe ngöïa vaø ngöôøi tuøy tuøng ôû ñaâu, sao vua laïi ñi boä? Vua hoan hyû traû lôøi: –Tröôùc ñaây con ñöôïc nghe Phaät daïy, ñaõ phuïng haønh nhö phaùp. Thaân theå giôø ñöôïc nheï nhaøng laø nhôø aân Ñöùc Theá Toân. Hoâm nay con ñi boä ñeán tinh xaù xem thöû theá naøo. Ñöùc Phaät noùi vôùi vua: –Ngöôøi ñôøi khoâng bieát leõ voâ thöôøng, cöù ñaém mình trong tình duïc khoâng bieát laøm phöôùc. Khi cheát thaàn thöùc ra ñi, thaân xaùc ñeå nôi phaàn moä. Vì vaäy ngöôøi trí nuoâi döôõng tinh thaàn, keû ngu cung döôõng huyeãn thaân. Neáu hieåu ñöôïc leõ naøy seõ bieát tu theo Thaùnh giaùo. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân laïi noùi keä: Ngöôøi khoâng chòu hoïc Giaø nhö laø boø ñöïc

Chæ lôùn thòt xöông
Khoâng chuùt trí tueä.
Sinh töû nhaøm chaùn
Qua laïi gian nan
Tham ñaém chaáp thaân
Ñau khoå buoäc raøng.
Ngöôøi trí thaáy khoå
Neân boû chaáp thaân
Döùt yù, ñoaïn duïc
AÙi heát khoâng sinh.

Vua nghe keä hoan hyû hieåu roõ, lieàn phaùt taâm Voâ thöôïng Boà-ñeà. Voâ soá ngöôøi nghe ñaéc ñöôïc phaùp nhaõn.

M Phaåm 32: ÑÒA NGUÏC

Thí duï 56: Thuôû xöa, ôû nöôùc Xaù-veä coù moät thaày Baø-la-moân teân Phuù-lan-ca-dieáp. OÂng ñi ñaâu cuõng coù naêm traêm ñeä töû theo sau, ñöôïc vua chuùa vaø daân chuùng thôø kính. Luùc ñoù Ñöùc Phaät môùi thaønh ñaïo, cuøng caùc ñeä töû töø thaønh La-duyeät-kyø ñeán Xaù-veä. Ñöùc Phaät töôùng haûo quang minh, vieäc hoaèng phaùp ñöôïc roäng raõi toát ñeïp, vua vaø nhaân daân ai cuõng thôø kính. Phuù-lan-ca-dieáp thaáy vaäy sinh loøng taät ñoá muoán huûy baùng Ñöùc Theá Toân ñeå moät mình höôûng söï cung kính. OÂng beøn daãn ñeä töû ñeán ra

maét vua Ba-tö-naëc roài thöa: –Haøng Tröôûng laõo chuùng toâi ñaõ tu hoïc vôùi nhöõng baäc thaày tröôùc ñaây ôû nöôùc naøy. Coøn Sa-moân Cuø-ñaøm chæ laø keû ra ñôøi caàu ñaïo sau. OÂng ta thaät söï khoâng coù Thaàn thoâng thaùnh ñöùc, chæ töï xöng laø Phaät maø thoâi. Theá maø vua boû chuùng toâi thôø phuïng oâng ta. Nay toâi muoán cuøng Phaät so thöû ñaïo haïnh xem ai hôn. Ngöôøi naøo hôn, vua haõy troïn ñôøi kính thôø. Vua noùi: –Toát laém. Vua lieàn cho xa giaù ñeán choã Phaät, laøm leã xong baïch: –Phuù-lan-ca-dieáp muoán cuøng Ñöùc Theá Toân thi ñua ñaïo löïc, thaàn thoâng bieán hoùa. Khoâng bieát toân yù nhö theá naøo? Ñöùc Phaät ñaùp: –Ñöôïc, vua haõy heïn vôùi oâng ta baûy ngaøy sau seõ so thaàn thoâng. Vua beøn cho döïng hai toøa cao boán möôi tröôïng, thaát baûo trang nghieâm, treo ñaày traøng phan, xeáp choã ngoài chænh teà nôi khoaûng ñaát roäng baèng phaúng phía Ñoâng kinh thaønh. Khoaûng giöõa hai toøa caùch nhau hai daëm, chuùng ñeä töû hai beân ñeàu ngoài döôùi toøa beân mình. Ngaøy aáy, vua vaø quaàn thaàn, nhaân daân vaân taäp ñaày ñuû ñeå xem cuoäc thi thaàn thoâng naøy. Baáy giôø Phuù-lan-ca-dieáp vaø caùc ñeä töû ñeán tröôùc. OÂng böôùc leân thang ñeå ñaêng toøa. Coù moät vò vua quyû thaàn teân laø Baøn Sö thaáy boïn oâng naøy hö voïng taät ñoá, beøn noåi gioù lôùn thoåi vaøo toøa cao. Toïa cuï vaêng xa, traøng phan ñöùt tung. Caùt bay ñaù chaïy khoâng

sao môû maét ra noåi. Coøn beân toøa ngoài cuûa Ñöùc Theá Toân vaãn laëng yeân baát ñoäng. Ñöùc Phaät cuøng ñaïi chuùng ung dung theo thöù töï tôùi, vöøa tieán ñeán toøa cao laø ñaõ nghieãm nhieân ngoài treân toøa roài. Chuùng Taêng laëng leõ ngoài vaøo choã. Vua vaø quaàn thaàn caøng theâm kính ngöôõng, ñaûnh leã baïch Ñöùc Phaät raèng: –Xin Ñöùc Theá Toân haõy hieän thaàn thoâng, haøng phuïc taø kieán khieán nhaân daân ñöôïc saùng suoát tín ngöôõng Chaùnh ñaïo. Ñöùc Theá Toân ñang ngoài treân toøa boãng nhieân bieán maát, hieän treân hö khoâng phoùng aùnh saùng lôùn, aån beân Ñoâng laïi hieän beân Taây, boán phöông ñeàu nhö vaäy, treân thaân phun ra nöôùc, döôùi thaân phun ra löûa, roài laïi thay ñoåi. Theá Toân naèm ngoài treân khoâng, hieän ra möôøi hai pheùp bieán hoùa roài boãng nhieân bieán maát, trôû laïi toøa ngoài. Thieân, Long, Quyû thaàn raûi hoa, ñoát höông cuùng döôøng, tieáng taùn thaùn vang ñoäng khaép ñaát trôøi. Phuù-lan-ca-dieáp töï bieát mình khoâng coù ñaïo haïnh, cuùi ñaàu hoå theïn khoâng daùm ngoù ai. Baáy giôø Kim Cang Löïc só giô chaøy Kim cang leân, ñaàu chaøy phoùng ra löûa ñeå nhaéc oâng sao khoâng hieän thaàn thoâng ñi. Phuù-lan-ca-dieáp kinh sôï, voäi leo xuoáng toøa boû ñi. Naêm traêm ñeä töû cuõng taûn maùc ñi heát. Ñöùc Theá Toân vaãn an nhieân bình thaûn trôû veà tinh xaù Kyø thoï Caáp coâ ñoäc vieân. Vua vaø quaàn thaàn ñaïi chuùng ñeàu hoan hyû giaõ töø ra veà. Noùi ñeán Phuù-lan-ca-dieáp vaø caùc ñeä töû mang nhuïc ra ñi, giöõa ñöôøng hoï gaëp moät cuï baø Öu-baø-di teân Ma-ni. Baø laõo laïi maéng cho hoï moät traän: “Caùc oâng ngu si khoâng bieát töï xeùt laïi muoán tranh hôn ñaïo haïnh vôùi Ñöùc Phaät. Thaät laø moät boïn giaû doái khoâng bieát hoå theïn, coøn maët muõi naøo soáng treân ñôøi nhìn ai! Phuù-lan-ca-dieáp vì theïn vôùi caùc ñeä töû neân khi ñeán bôø soâng baûo vôùi chuùng: –Ta nay nhaûy xuoáng ñaây aét seõ sinh leân coõi Phaïm thieân. Neáu thaáy ta khoâng trôû leân, thì bieát ta ñaõ

höôûng caûnh vui nôi ñoù. Caùc ñeä töû ñôïi maõi vaãn khoâng thaáy leân, neân baøn vôùi nhau: –Thaày ta ñaõ sinh Thieân roài, chuùng ta coøn chôø gì nöõa. Roài hoï töøng ngöôøi moät nhaûy xuoáng soâng mong ñöôïc theo thaày. Khoâng ngôø taát caû ñeàu do toäi nghieäp phaûi bò ñoïa xuoáng ñòa nguïc. Hoâm sau vua nghe vieäc töï saùt naøy, heát söùc kinh ngaïc voäi ñeán choã Ñöùc Phaät, baïch: –Thaày troø Phuù-lan-ca-dieáp ngu meâ, khoâng bieát do duyeân gì maø laïi töï saùt nhö theá? Ñöùc Phaät noùi vôùi vua: –Thaày troø Phuù-lan-ca-dieáp coù hai troïng toäi: Moät laø ba ñoäc tham, saân, si löøng laãy, töï xöng ñaéc ñaïo. Hai laø huûy baùng Nhö Lai mong ñöôïc cung kính. Do hai toäi treân neân hoï phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc. Vì toäi nghieäp thuùc ñaåy khieán hoï töï nhaûy xuoáng soâng. Thaân cheát, thaàn thöùc ra ñi chòu khoå voâ löôïng. Cho neân ngöôøi trí thu nhieáp taâm mình, trong khoâng khôûi aùc, ngoaøi khoâng taïo toäi. Ví nhö toøa thaønh ngoaøi bieân aûi saùt beân keû ñòch, neáu phoøng bò chaéc chaén seõ khoâng sôï haõi. Daân beân trong an oån thì giaëc ngoaøi khoâng caùch gì vaøo ñöôïc. Ngöôøi trí töï phoøng hoä cuõng gioáng nhö vaäy. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Voïng chöùng Thaùnh caàu lôïi Haïnh baát chaùnh doái ñôøi Ganh gieøm keû hôn mình Bòp ñôøi, löøa chuùng sinh Toäi daãn haïng vò aáy Rôi hoá döõ boû mình.

Nhö giöõ thaønh bieân aûi Kieân coá trong laãn ngoaøi Giöõ taâm mình thanh tònh Phi phaùp chaúng ñeå sinh Neáu giôùi haïnh keùm thieáu Ñòa nguïc thoï khoå hình. Ñöùc Phaät noùi keä xong, laïi keå vôùi vua: –Thuôû quaù khöù coù hai con khæ chuùa, moãi con coù baày ñaøn naêm traêm con. Moät con khæ chuùa vì ghen gheùt coù yù muoán gieát con kia ñeå mình cai trò taát caû, cho neân noù gaây chuyeän ñaùnh nhau. Ñaõ ñaùnh nhau nhieàu laàn maø vaãn khoâng thaéng, noù hoå theïn ruùt lui ñeán moät eo bieån. Nôi ñaây boït nöôùc ñöôïc gioù thoåi tích tuï cao maáy traêm tröôïng. Khæ chuùa naøy ngu si cho laø nuùi tuyeát, beøn noùi vôùi baày khæ raèng: “Töø laâu nghe noùi trong bieån coù nuùi tuyeát, nôi ñoù vui veû, quaû ngoït raát nhieàu maëc tình haùi aên, ngaøy nay ta môùi troâng thaáy. Vaäy ñeå ta qua ñoù tröôùc xem sao. Neáu ta thaáy quaû thaät vui söôùng seõ ôû ñoù luoân, coøn khoâng seõ trôû laïi baûo vôùi caùc ngöôi.” Noùi xong, noù leo leân moät caây cao, duøng heát söùc nhaûy sang. Keát quaû noù rôi vaøo ñoáng boït nöôùc roài cheát chìm döôùi bieån. Nhöõng con coøn laïi khoâng thaáy khæ chuùa quay veà, töôûng laø choã ñoù vui laém neân laàn löôït nhaûy sang cheát chìm caû luõ. Keå xong, Ñöùc Phaät baûo vôùi vua: –Con khæ chuùa taät ñoá thuôû ñoù nay chính laø Phuù-lan-ca-dieáp. Baày ñaøn cuûa noù laø naêm traêm ñeä töû cuûa oâng aáy ngaøy nay. Coøn khæ chuùa coøn laïi chính laø thaân Ta. Phuù-lan-ca-dieáp ñôøi tröôùc ñaõ oâm loøng taät ñoá, bò toäi nghieäp loâi keùo ñaõ nhaûy vaøo ñaùm boït nöôùc khieán cheát caû baày. Ngaøy nay oâng aáy laïi phæ baùng Ñöùc Nhö Lai, roát cuoäc caû boïn laïi nhaûy xuoáng soâng cheát chìm. Nghieäp toäi xui khieán nhö theá, nhieàu kieáp maø vaãn chöa heát. Nhaø vua nghe xong, tin hieåu roài laøm leã ra veà.

M

Thí duï 57: Thuôû xöa coù baûy vò Tyø-kheo vaøo nuùi hoïc ñaïo. Traûi qua möôøi hai naêm maø hoï vaãn chöa ñaéc ñaïo, neân baøn vôùi nhau: –Hoïc ñaïo thaät khoù, phaûi huûy boû hình haøi, giöõ laáy tieát thaùo, chòu ñöïng noùng laïnh, troïn ñôøi khaát thöïc chòu nhuïc ñuû ñieàu. Roát cuoäc ñaïo khoâng ñaéc, toäi nghieäp vaãn coøn nguyeân, chæ luoáng töï lao nhoïc, boû maïng trong nuùi. Chi baèng chuùng ta haõy trôû veà nhaø laøm aên, laáy vôï sinh con, lo laøm giaøu ñeå höôûng sung söôùng sau naøy ra sao thì ra. Baøn xong, baûy ngöôøi cuøng rôøi khoûi nuùi. Ñöùc Phaät ôû xa bieát hoï coù theå hoùa ñoä. Neáu khoâng nhaãn ñöôïc caùi khoå nhoû, hoï seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc thaät ñaùng tieác thöông. Ñöùc Phaät lieàn hoùa ra moät vò Sa-moân ñöùng ngay ôû ñaàu khe nuùi. Baûy ngöôøi ra ñi lieàn gaëp. Hoùa Sa- moân hoûi: –Caùc vò tu haønh ñaõ laâu sao laïi boû nuùi ñi? Baûy ngöôøi ñaùp: –Hoïc ñaïo cöïc khoå maø khoâng nhoå ñöôïc goác toäi, vieäc khaát thöïc thoï nhuïc khoù nhaãn. Laïi nöõa trong nuùi khoâng ai cuùng döôøng, bao naêm chaät vaät, luoân soáng thieáu thoán, chæ cöïc khoå suoâng maø khoâng ñaéc ñaïo. Neân chuùng toâi muoán veà nhaø laøm aên thaät giaøu

coù, roài giaø môùi tu laïi. Hoùa Sa-moân noùi: –Haõy thoâi! Haõy thoâi! Nghe toâi noùi ñaây. Maïng ngöôøi voâ thöôøng sôùm coøn toái maát, hoïc ñaïo tuy khoù, tröôùc khoå sau vui. Gia nghieäp khoù khaên muoân kieáp khoù döùt. Neáu mong cuøng vôï con sum hoïp höôûng laïc, mong sung söôùng maõi khoâng gaëp tai hoïa thì khaùc naøo trò beänh maø uoáng ñoäc döôïc, chæ naëng theâm khoâng chuùt thuyeân giaûm. Trong ba coõi coù thaân laø coù öu naõo, chæ coù giöõ troøn giôùi haïnh, khoâng phoùng daät tinh taán tu haønh, chöùng ñöôïc ñaïo quaû môùi chaám döùt taát caû khoå. Baáy giôø hoùa Sa-moân lieàn hieän laïi töôùng Phaät, haøo quang röïc rôõ noùi keä: Tu khoù, heát toäi khoù ÔÛ nhaø cuõng khoù khaên Sum hoïp höôûng lôïi khoù Gian nan nhaát: coù thaân. Tyø-kheo khaát thöïc khoù Ñaâu theå khoâng gaéng coâng Tinh taán ñeán töï taïi Suoát ñôøi khoâng phieàn ai. Coù tín, thaønh töïu giôùi Töø giôùi, phaùp baûo sinh Nhôø ñoù soáng an oån Ñöôïc cung kính cuùng döôøng. Ngoài, naèm hay ñi, ñöùng Khoâng phoùng daät tinh caàn Luoân chaùnh taâm giöõ ñaïo An vui soáng nuùi röøng. Luùc aáy baûy vò Tyø-kheo thaáy thaân töôùng Phaät, laïi nghe keä naøy neân heát söùc hoå theïn, run sôï voäi quyø moïp saùt ñaát leã döôùi chaân Phaät, heát loøng saùm hoái roài leã Phaät ra ñi. hoï trôû vaøo nuùi, doác loøng coâng phu tinh taán tu taäp, tö duy yù nghóa baøi keä treân, chaùnh taâm chuyeân nhaát, an truù tòch dieät, chöùng quaû A-la-haùn.

M Phaåm 33: TÖÔÏNG

Thí duï 58: Thuôû xöa, luùc La-vaân chöa ñaéc ñaïo, taùnh tình thoâ thaùo, lôøi noùi khoâng thaønh thaät. Ñöùc Phaät sai La-vaân ñeán ôû tinh xaù Hieàn ñeà nhieáp taâm gìn giöõ khaåu nghieäp, sieâng tu hoïc theo kinh giôùi. La-vaân y giaùo laøm leã ra ñi. Nôi ñoù, La-vaân suoát chín möôi ngaøy hoå theïn tinh caàn saùm hoái. Ñöùc Phaät ñeán thaêm, La-vaân hoan hyû ra leã Phaät, roài baøy giöôøng daây thænh Phaät nghæ ngôi. Ñöùc Phaät ngoài treân giöôøng daây roài baûo La-vaân: –OÂng haõy laáy chaäu muùc nöôùc cho Ta röûa chaân. La-vaân vaâng lôøi laøm theo. Röûa chaân

xong, Ñöùc Phaät hoûi: –Naøy La-vaân, con coù thaáy nöôùc ñaõ röûa chaân ôû trong chaäu khoâng? La-vaân ñaùp:

–Baïch Ñöùc Theá Toân, con coù thaáy. Ñöùc Phaät hoûi tieáp: – Nöôùc naøy coøn coù theå duøng aên uoáng, suùc mieäng nöõa khoâng? La-vaân laïi ñaùp: –Baïch Ñöùc Theá Toân, khoâng theå. Nöôùc naøy voán saïch, giôø ñaõ röûa chaân chöùa ñaày buøn ñaát, cho neân khoâng theå duøng. Ñöùc Phaät lieàn daïy: –Naøy La-vaân, oâng cuõng nhö vaäy. OÂng tuy laø con ta, chaùu cuûa quoác vöông, xaû boû vinh hoa theá lôïi, xuaát gia laøm Sa-moân, nhöng khoâng tinh taán nhieáp phuïc thaân khaåu, buïi nhô tam ñoäc ñaày aép trong loøng, khaùc naøo nöôùc dô trong chaäu khoâng duøng ñöôïc nöõa. Ñöùc Phaät laïi sai ñoå nöôùc dô ñi, roài hoûi: –Naøy La-vaân, chaäu nöôùc dô ñaõ ñoå ñi, vaäy chaäu nöôùc khoâng naøy coù theå duøng ñöïng thöùc aên ñöôïc chaêng? La-vaân ñaùp: –Baïch Ñöùc Theá Toân, khoâng theå, chaäu naøy ñaõ mang teân chaäu röûa chaân töøng ñöïng ñoà dô cho neân khoâng theå. Phaät laïi daïy: –Naøy La-vaân, oâng cuõng nhö vaäy, tuy laø Sa-moân maø lôøi noùi khoâng thaønh tín, taâm taùnh öông böôùng khoâng chòu sieâng tu. OÂng ñaõ töøng mang tieáng xaáu nhö caùi chaäu röûa chaân kia khoâng theå ñöïng ñöôïc thöùc aên. Ñöùc Phaät laïi duøng ngoùn chaân haát chaäu vaêng ñi, tung leân rôi xuoáng maáy caùi, quay troøn maáy voøng roài môùi döøng laïi. Ñöùc Phaät hoûi: –Naøy La-vaân, oâng coù tieác chaäu röûa chaân, sôï noù bò vôõ khoâng? La-vaân ñaùp: –Baïch Ñöùc Theá Toân, ñoà röûa chaân laø vaät reû tieàn, trong loøng coù uoång nhöng khoâng tieác reû laém. Ñöùc Phaät daïy: –Naøy La-vaân, oâng cuõng nhö vaäy, tuy laøm Sa-moân maø khoâng gìn giöõ thaân khaåu, noùi naêng thoâ thaùo, aùc khaåu laøm thöông toån ñeán ñeán ngöôøi khaùc. Cho neân moïi ngöôøi khoâng yeâu meán, baäc Trí khoâng tieác thöông. Khi thaân cheát, thaàn thöùc ñi khoûi phaûi luaân hoài trong ba ñöôøng döõ, chòu sinh töû khoå naõo voâ löôïng. Chö Phaät, Hieàn thaùnh ñeàu khoâng thöông tieác oâng, nhö oâng noùi khoâng thöông tieác chaäu röûa chaân. La-vaân nghe noùi hoå theïn sôï haõi. Ñöùc Phaät laïi noùi: –Naøy La-vaân, haõy nghe Ta keå thí duï: Xöa coù moät vò vua nuoâi ñöôïc moät con voi lôùn duõng maõnh, gioûi xoâng pha traän maïc. Tính ra söùc cuûa noù coøn maïnh hôn naêm traêm con voi nhoû goäp laïi. Moät hoâm, vua nöôùc ñoù muoán höng binh ñaùnh vua nöôùc ñoái nghòch. Vua cho voi maëc moät taám giaùp saét. Quaûn töôïng baûo veä voi, coät vaøo hai ngaø laø hai thanh giaùo, coät vaøo hai tai laø hai thanh kieám roài boán chaân cuõng buoäc vaøo boán löôõi ñao cong, ñuoâi cuõng buoäc moät caây maùc saét. Chín moùn binh khí buoäc vaøo mình voi ñeàu raát beùn nhoïn. Song voi phaûi ruùt voøi vaøo trong, giaáu kín vì ñaây laø nôi meàm maïi, hieåm yeáu neáu truùng teân seõ cheát. Voi khoâng ñöôïc pheùp vöôn voøi ra ñeå chieán ñaáu. Ngöôøi lính quaûn töôïng raát möøng vì voi ñöôïc baûo veä chu ñaùo. Khi ra traän, voi xoâng pha khoâng ngaïi laøn teân muõi ñaïn. Song chieán ñaáu moät hoài

laâu, voi boãng vöôn voøi ñoøi kieám. Ngöôøi quaûn töôïng khoâng cho. Haõy nghó xem con voi manh tôïn kia khoâng bieát tieác thaân maïng haêng maùu vöôn voøi ra ñoøi kieám gaén vaøo voøi ñeå chieán ñaáu. Vua vaø quaàn thaàn tieác con voi lôùn naøy neân khoâng cho noù ra traän nöõa. Ñöùc Phaät baûo La-vaân: –Ngöôøi ta daàu

phaïm chín ñieàu aùc, duy phaûi giöõ gìn cöûa mieäng. Cuõng nhö con voi lôùn kia phoøng hoä caùi voøi khoâng duøng chieán ñaáu. Voi giöõ voøi vì sôï truùng teân cheát, coøn ngöôøi giöõ mieäng vì sôï ñau khoå cuûa ba ñöôøng ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh. Ngöôøi khoâng phoøng hoä mieäng phaïm ñuû möôøi ñieàu aùc, nhö con voi kia khoâng keå maïng, khoâng sôï truùng teân môùi vöôn voøi ra chieán ñaáu. Ngöôøi ta cuõng vaäy, phaïm ñuû möôøi ñieàu aùc do khoâng nghó ñeán ñau khoå trong ba ñöôøng. Thöïc haønh Thaäp thieän, thu nhieáp thaân, khaåu, yù, khoâng phaïm baát cöù ñieàu aùc naøo coù theå ñaéc ñaïo xa haún ba ñöôøng döõ, khoâng coøn tai hoïa sinh töû. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Ta nhö voi chieán Khoâng sôï röøng teân Giöõa haïng phaù giôùi Ñoä hoï tín thaønh. Nhö voi ñaõ ñieàu Vua vöøa yù côõi Ngöôøi ñieàu phuïc quyù Nhôø giöõ tín thaønh. La-vaân nghe ñöôïc nhöõng lôøi daïy baûo aân caàn tha thieát cuûa Ñöùc Phaät voâ cuøng caûm kích, töï khích leä ghi nhôù maõi khoâng queân. Töø ñoù taâm oâng trôû neân nhu hoøa nhaãn nhuïc nhö ñaát. OÂng tinh taán tu haønh, thöùc töôûng vaéng laëng chöùng quaû A-la-haùn.

M

Thí duï 59: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù Kyø thoï thuoäc nöôùc Xaù-veä vì boán boä ñeä töû, trôøi roàng quyû thaàn, vua chuùa quan daân dieãn noùi chaùnh phaùp. Luùc ñoù coù moät vò tröôûng giaû cö só teân laø Ha-ñeà-ñaøm ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaûnh leã ra maét xong roài quyø xuoáng chaép tay baïch: –Baïch Ñöùc Theá Toân, con töø laâu ñaõ thöøa aân giaùo hoùa, mong ñöôïc ñeán haàu caän ra maét toân nhan. Song vì vieäc rieâng boù buoäc, neân giôø ñaây môùi ñeán ñöôïc. Xin Ngaøi töø bi tha thöù. Ñöùc Phaät baûo oâng ngoài xuoáng, hoûi thaêm töø ñaâu ñeán, teân hoï laø gì. Tröôûng giaû quyø ñaùp: –Con voán goác cö só, teân laø Ha-ñeà-ñaøm. Luùc tröôùc laøm ngheà huaán luyeän voi cho tieân vöông. Ñöùc Phaät hoûi: –Naøy cö só, pheùp huaán luyeän voi coù maáy vieäc? Ñaùp: –Thöôøng coù ba vieäc ñeå ñieàu phuïc voi lôùn. Ba vieäc ñoù laø: 1. Duøng moùc theùp moùc vaøo mieäng, roài khôùp daây daøm vaøo. 2. Cho noù aên ít, thöôøng ñeå bò ñoùi.

3. Duøng gaäy ñaùnh noù thaät ñau.

Do ba vieäc naøy coù theå ñieàu phuïc ñöôïc voi.

Ñöùc Theá Toân laïi hoûi:

–Ba vieäc treân coù taùc duïng gì?

Vò aáy ñaùp:

–Duøng moùc theùp moùc vaøo mieäng ñeå cheá phuïc söï cang cöôøng. Khoâng cho aên uoáng ñeå thaân theå suy yeáu, deã daïy. Coøn ñaùnh ñaäp chính laø ñeå cheá phuïc taâm noù. Nhôø vaäy maø ñieàu phuïc ñöôïc voi.

Ñöùc Phaät laïi hoûi:

–Ñieàu phuïc voi nhö vaäy duøng ñeå laøm gì?

Vò aáy ñaùp:

–Ñieàu phuïc voi roài coù theå ñeå vua côõi, cuõng coù theå ñeå ra traän. Ta coù theå ñieàu khieån noù tôùi lui khoâng coù gì trôû ngaïi.

Ñöùc Phaät laïi hoûi:

–Chæ coù caùch naøy, coøn coù caùch ñieàu phuïc naøo khaùc khoâng?

Vò aáy ñaùp:

–Caùch ñieàu phuïc voi chæ nhö vaäy thoâi.

Ñöùc Phaät baûo:

–Naøy cö só, oâng coù theå ñieàu phuïc voi, vaäy coù theå töï ñieàu phuïc mình ñöôïc khoâng?

Vò cö só ñaùp:

–Con khoâng bieát yù nghóa töï ñieàu phuïc mình nhö theá naøo, xin Ñöùc Theá Toân giaûng noùi choã chöa ñöôïc nghe.

Ñöùc Phaät daïy:

–Naøy cö só, Ta cuõng coù ba vieäc duøng ñeå ñieàu phuïc taát caû moïi ngöôøi vaø duøng ñeå töï ñieàu phuïc mình ñeán ñöôïc voâ vi.

1. Laáy chí thaønh ñieàu phuïc khaåu nghieäp.

2. Laáy töø bi trong saïch ñieàu phuïc taâm cang cöôøng.

3. Laáy trí tueä dieät töø ngu si che ngaên cuûa yù chí.

Haønh trì ba vieäc naøy seõ ñoä thoaùt taát caû, lìa ba ñöôøng aùc, töï ñeán voâ vi, khoâng coøn sinh töû öu bi khoå naõo.

Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä:

Nhö voi teân Hoä taøi
Khoù kieàm cheá hung haêng
Khôùp mieäng chaúng cho aên
Vaãn khaêng khaêng neát cuõ.
YÙ ñieàu phuïc thuaàn thuïc
Thöôøng haønh haïnh an vui
Haøng phuïc heát keát söû
Nhö voi thuaàn nhôø moùc.
Vui ñaïo, khoâng phoùng daät
Thöôøng phoøng hoä töï taâm
Seõ nhoå ñöôïc thaân khoå
Nhö voi ra khoûi haàm.
Tuy thöôøng ñieàu voi
Môùi côõi ñaõ luyeän
Voi loaïi gioûi nhaát
Khoâng baèng töï ñieàu.
Voi khoâng thong thaû
Laø ngöôøi chöa ñaït
Laøm ngöôøi töï ñieàu
Môùi ñaït ñieàu thuaät.

Cö só nghe keä xong voâ cuøng hoan hyû, buoâng boû tình töôûng, ñaéc ñöôïc phaùp nhaõn.

Voâ soá ngöôøi nghe phaùp cuõng ñöôïc thaáy ñaïo.

M Phaåm 34: AÙI DUÏC

Thí duï 60: Thuôû xöa, Ñöùc Phaät truù taïi tinh xaù treân nuùi Kyø-xaø-quaät taïi thaønh La-duyeät-kyø, vì trôøi, ngöôøi, quyû, thaàn chuyeån ñaïi phaùp luaân. Luùc aáy, coù moät ngöôøi boû nhaø cöûa, vôï con ñeán choã Ñöùc Phaät ñaûnh leã xin laøm Sa-moân. Ñöùc Phaät höùa khaû. Xuaát gia xong, Ñöùc Phaät daïy oâng ngoài döôùi moät coäi caây, thieàn quaùn chaùnh phaùp. Vò Tyø-kheo vaâng lôøi vaøo trong röøng saâu caùch tinh xaù hôn traêm daëm, ngoài moät mình döôùi moät goác caây thieàn tö suoát ba naêm. Song taâm oâng khoâng kieán coá, coù yù muoán trôû veà. OÂng töï nghó: "Mình boû nhaø hoïc ñaïo cöïc khoå, chi baèng sôùm trôû veà nhaø ôû vôùi vôï con." Nghó xong, oâng beøn ñi ra khoûi nuùi. Ñöùc Phaät vôùi Thieân nhaõn troâng thaáy vieäc naøy. Ngaøi xeùt thaáy oâng naøy ñaùng leõ ñaéc ñaïo maø ngu si khoâng bieát laïi muoán trôû veà nhaø. Ngaøi lieàn hoùa thaønh moät vò Sa-moân, ñi ngöôïc laïi gaëp maët vò ñoù. Ngaøi hoûi: –OÂng töø ñaâu ra ñaây? Choã naøy coù ñaát baèng phaúng, chuùng ta neân nghæ ngôi cuøng nhau troø chuyeän. Baáy giôø hai ngöôøi cuøng ngoài nghæ ngôi troø chuyeän. Vò Tyø-kheo baûo vôùi Hoùa nhaân: –Toâi boû nhaø cöûa vôï con, xuaát gia tu hoïc trong nuùi saâu naøy nhöng khoâng ñaéc ñaïo. Xa caùch vôï con maø khoâng ñaït thaønh chí nguyeän, luoáng maát meänh vaän cuoäc ñôøi, cöïc khoå voâ ích. Nay toâi hoái haän muoán trôû veà vôùi vôï con, höôûng nhaøn vui tröôùc ñaõ, roài sau môùi tính. Moät laùt sau, hoï thaáy moät con khæ giaø töø laâu ñaõ laùnh xa röøng caây ra soáng giöõa khoaûng ñaát troáng. Hoùa Sa-moân hoûi Tyø-kheo: –Con khæ naøy vì sao soáng moät mình nôi khoaûng ñaát troáng. Sao noù laïi thích nôi khoâng coù caây coái? Vò Tyø-kheo ñaùp: –Toâi ñaõ töø laâu ñeå yù thaáy noù vì hai vieäc neân ñeán choã naøy. 1. Noù vì vôï con baày ñaøn ñoâng ñuùc khoâng theå aên uoáng ñaày ñuû, thoûa yù. 2. Ngaøy ñeâm noù phaûi leo treøo, goùt chaân thöôøng xuyeân bò thöông khoù chòu. Do hai vieäc naøy neân noù boû röøng caây, ra ñaát troáng soáng. Hai ngöôøi noùi chuyeän, moät laùt sau laïi thaáy con khæ naøy trôû laïi röøng caây, leo leân ngoïn. Hoùa Sa-moân hoûi: –OÂng coù thaáy con khæ trôû laïi röøng caây khoâng? Ñaùp:

–Coù thaáy, con khæ naøy ngu si, ñaõ xa lìa ñöôïc röøng caây, baày ñaøn quaáy nhieãu, vaäy maø noù khoâng bieát nhaøm chaùn phieàn nhoïc coøn trôû laïi nôi ñoù laàn nöõa! Hoùa Sa-moân noùi: –OÂng cuõng nhö vaäy, cuøng noù khaùc gì? OÂng voán vì hai vieäc maø vaøo nuùi tu hoïc. 1. Vì thaáy vôï con nhaø cöûa laø lao nguïc. 2. Vì thaáy baø con quyeán thuoäc laø goâng cuøm raøng buoäc. OÂng vì vieäc ñoù maø caàu ñaïo döùt khoå sinh töû, theá maø nay laïi muoán veà nhaø chòu raøng buoäc trong goâng cuøm phieàn naõo, vaøo nguïc tuø aân aùi daãn ñeán ñòa nguïc. Hoùa Sa-moân hieän laïi thaân Phaät moät tröôïng saùu, töôùng haûo quang minh toûa saùng laøm caûm ñoäng taát caû caùc loaøi trong nuùi. Caùc loaøi chim bay thuù chaïy ñeàu tìm theo aùnh saùng maø ñeán, bieát ñöôïc tuùc maïng, trong loøng hoái loãi. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Nhö caây reã saâu chaéc Daàu chaët vaãn

ñaâm caønh Taâm aùi chöa döùt tuyeät Khoå naõo laïi phaùt sinh. Nhö khæ xa röøng caây Ra roài trôû laïi ñaáy Ngöôøi thoaùt tuø aân aùi Coøn trôû laïi choã naøy! Tham yù luoân höng khôûi Ñaày taäp nhieãm kieâu caêng Töôûng nhôù ñieàu daâm duïc Meâ toái, töï che ngaên. Moïi yù töôûng mieân man AÙi keát: coû boø lan Chæ trí tueä thaáy roõ Döùt nguoàn yù, môùi an. Ngöôøi ñaém chìm trong aùi Voïng töôûng mieân man hoaøi Giaø cheát maõi vaàn xoay Do aùi saâu khoâng ñaùy. Vò Tyø-kheo thaáy quang töôùng röïc rôõ cuûa Ñöùc Phaät, laïi nghe lôøi keä neân heát söùc kinh sôï, voäi quyø moïp saùt ñaát saùm hoái loãi laàm. OÂng laïi tö duy thieàn ñònh chöùng quaû A-la-haùn ngay tröôùc Ñöùc Phaät. Chö Thieân ñeán nghe ñeàu hoan hyû, raûi hoa cuùng döôøng heát lôøi taùn thaùn. M

Thí duï 61: Thuôû xöa coù moät nöôùc caùch phía Nam thaønh La-duyeät-kyø boán ngaøn daëm. Nöôùc naøy phuïng thôø maáy ngaøn vò tu só Baø-la-moân. Luùc aáy, trong nöôùc coù haïn lôùn suoát ba naêm khoâng möa. Nhaø vua caàøu ñaûo quyû thaàn khaép caùc choã vaãn khoâng keát quaû. Vua beøn hoûi caùc Baø-la-moân ñaây laø do nguyeân nhaân gì. Caùc vò aáy noùi: –Chuùng toâi seõ trai giôùi thanh tònh, roài sai ngöôøi tieáp xuùc Phaïm thieân hoûi xem tai

naïn naøy do ñaâu. Vua ñaùp: –Toát laém! Trai giôùi caàn gì xin cho toâi bieát. Caùc Baø-la-moân noùi: –Caàn phaûi duøng hai möôi coã xe cuûi, toâ maät, daàu môõ, höông hoa phan loïng, vaøng baïc, ñoà teá... Vua lieàn cho ngöôøi saém söûa cung caáp ñaày ñuû. Caùc Baø-la-moân ra khoaûng ñaát troáng caùch thaønh baûy daëm chaát cuûi cao nhö nuùi. Roài hoï khuyeán khích raèng ai khoâng tieác maïng soáng khi cheát seõ ñöôïc sinh Thieân. Hoï choïn baûy ngöôøi chòu töï thieâu ñeå leân trôøi Phaïm thieân. Baûy ngöôøi sau khi cuùng teá, chuù nguyeän xong leo leân ñoùng cuûi. Beân döôùi moïi ngöôøi ñoát löûa thieâu cheát hoï. Khoùi löûa boác leân, söùc noùng böùc ngaët, baûy ngöôøi sôï haõi caàu cöùu song khoâng coù ai. Hoï môùi caát tieáng keâu: –Coù ñöùc Ñaïi töø bi naøo trong tam giôùi thöông xoùt cöùu chuùng toâi thoaùt khoûi khoå naïn naøy, chuùng toâi xin quy y vò ñoù. Ñöùc Phaät ôû xa hay bieát, theo tieáng ñeán cöùu. Ngaøi ôû treân hö khoâng hieän töôùng haûo quang minh. Baûy ngöôøi thaáy Phaät, buoàn vui laãn loän höôùng veà Ñöùc Phaät noùi: –Chuùng con nguyeän quy y Ngaøi, xin haõy cöùu khoå noùng böùc cho chuùng con. Ñöùc Theá Toân lieàn noùi keä: Quy y nhieàu Thaàn Nuùi, soâng, caây coû Döïng töôïng cuùng thôø Caàu phöôùc Thaàn ban, Quy y nhö vaäy Chaúng toát, chaúng cao Quyû thaàn naøo ñeán Cöùu heát khoå öông. Neáu ai quy y Phaät, Phaùp, chuùng Taêng Quaùn lyù Töù ñeá AÉt ñaït chaùnh tueä. Sinh töû raát khoå Nöông ñaïo, giaûi thoaùt Vöôït taùm theá naïn Heát khoå, thaûnh thôi. Quy y Tam toân Toái thöôïng, toái laønh Con ñöôøng duy nhaát Vöôït thoaùt moïi khoå. Ñöùc Phaät noùi keä xong, löûa lieàn taét ngaám. Baûy ngöôøi ñöôïc an oån, heát söùc vui möøng. Caùc Baø-la-moân vaø nhaân daân trong nöôùc thaáy theá kinh ngaïc ngöôõng moä. Ñöùc Theá Toân beøn hieän thò thaàn thoâng, phaân thaân bieán hoùa, aån beân ñaây hieän beân kia moät caùch töï taïi. Treân thaân phun ra nöôùc löûa, aùnh saùng naêm maøu. Moïi ngöôøi troâng thaáy ñeàu moïp mình quy maïng. Baáy giôø baûy ngöôøi ñaõ töø treân ñoáng cuûi leo xuoáng, buoàn vui xen laãn noùi leân keä:

Vui thay, gaëp Baäc Thaùnh!
Vui thay, ñöôïc nöông töïa!
Xa ñöôïc keû ngu muoäi
Tu thieän haïnh phuùc thay!
Giöõ chaùnh kieán thaät vui
Thuyeát phaùp cho nhau vui
Vôùi ñôøi khoâng tranh chaáp
Giôùi troïn thöôøng an vui.
ÔÛ vôùi hieàn nhaân vui
Nhö soáng chung ruoät raø
Thaân caän Baäc Bi Trí
Hieåu bieát caøng cao xa.
Baáy giôø baûy ngöôøi noùi keä xong, cuøng vôùi caùc Baø-la-moân xin laøm ñeä töû Phaät. Ñöùc
Phaät höùa khaû. Hoï ñeàu xuaát gia chöùng quaû A-la-haùn. Vua quan nhaân daân ñeàu phaùt taâm tu haønh.
Keá ñoù trôøi möa lôùn, ñaát nöôùc truø phuù, nhaân daân aám no, chaùnh phaùp phoå bieán, ai cuõng hoan hyû tu hoïc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.